

# Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

## OOST EN WEST : IS IMMOBILISME EEN OPLOSSING ?

*Rede uitgesproken op dinsdag, 12 mei 1959 voor het Vlaams Pleitgenootschap bij de Balie te Brussel door Mr. Paul STRUYE,*

*Voorzitter van de Senaat, Minister van State, Voorzitter der Politieke Commissie van de Raadgevende Vergadering van de Raad van Europa.*

Mochten wij de internationale politiek, zoals wij die nu al enkele jaren medemaken, vanzelfsprekend in haar hoofdtrekken en in kort bestek, willen samenvatten, dan zouden wij kunnen zeggen, denk ik, dat wij het schouwspel bijwonen van twee supermogendheden die elkaar voor de wereldheerschappij naar de kroon steken. In de grond is dit wellicht maar een nieuwe episode van een constant verschijnsel in de geschiedenis.

In het verleden zijn er steeds volkeren of hetgeen in de praktijk op hetzelfde neerkomt, massa's of groepen van mensen geweest die, onder leiding van een naar oppermacht hunkerende aanvoerder, alles overrompelend de wereld hebben willen veroveren. Zonder nog eens de avonturen van een Timoer-Leng of van een Gengis Khan, noch de veroveringen van een Alexander de Grote, noch zelfs Caesar, het Romeinse Keizerrijk en de opmarsj van de Barbaren op te halen, laten wij de Islam in herinnering brengen. Laten wij ons, dichter bij ons, het Frankrijk van Lodewijk XIV en het Frankrijk van Napoleon herinneren; laten wij indachtig zijn aan het Duitsland van Willem II, vervolgens aan het Duitsland van Hitler, in een nog zeer nabij verleden.

In deze dagen nu wordt de tweestrijd tussen de Sovjet-Unie en de Verenigde Staten van Amerika uitgevochten. De middelen verschillen, de methodes zijn erop vooruitgegaan, maar de strekking ziet er volkomen gelijk uit.

Uit dit verleden van strijd en veroveringen komt een eerste les tot uiting : de verbijsterende snelheid waarmee men de figuren ziet veranderen, waarmee een op hegemonie beluste leider uit de geschiedenis en zelfs uit de aardrijkskunde weggeschrapt wordt, de snelheid waarmee men van een hoogtepunt in een afgrond neerstort. De zich eeuwig herhalende geschiedenis van de Tarpejische rots en het Capitool.

Zonder nog te spreken van de veroveraars uit de oude geschiedenis, is het niet verbazingswekkend dat in anderhalve eeuw — dat is weinig, in de wereld-

geschiedenis — een grootmogendheid als Frankrijk, die Europa beheerste en het meesterschap over een groot deel van de aardbol voerde, gezonken is tot het peil van een middelmatige mogendheid, waarvan de eertijds overmachtige legers thans in moeilijkheden worstelen tegen een paar duizend opstandige Arabieren !

Grootheid en verval, die elkaar menigmaal in de loop van de eeuwen hebben afgewisseld. Moet men zijn geheugen of zelfs zijn verbeelding niet pijnigen om zich te herinneren dat, vier- of vijfhonderd jaar geleden, Spanje en Zweden zeer grote diplomatieke, politieke en militaire mogendheden waren ?

Wat een contrast tussen het Duitsland, dat, een halve eeuw geleden, de machtigste militaire mogendheid ter wereld was, dat, ten tijde van Willem II, Europa deed sidderen, naar economische oppermacht streefde en dat, minder dan dertig jaar geleden, ten tijde van Hitler, er naar de verovering van de wereld op uittrok, in naam van de rechten van het Herrenvolk — en het Duitsland van nu, verschrompeld tot de bescheiden stand van een staat van derde of vierde rang, in tweeën gesplitst, zonder groot leger, niet bij machte om zijn ethnische grenzen terug te vorderen, dat voor niemand geen bedreiging meer vormt en zich voordoet als een factor van evenwicht, van democratie en van vrede.

Eerste besluit dus van een vluchtig en algemeen overzicht van de geschiedenis : laten wij niet te vlug geloven aan het eens en voorgoed vastliggen van de internationale toestanden en evenmin aan dat van de veiligheidsmiddelen. Onze tijd, ondanks al zijn modernisme, is lichtgelovig en naïef. De mensen van onze tijd hebben achtereenvolgens geloof gehecht aan « waarheden » die vaak van voorbijgaande aard en wankel zijn gebleken. Naar hoeveel middelen om de vrede en de veiligheid te waarborgen heeft men sinds onze kinderjaren niet gegrepen ? Ik herinner mij de tijd, dat de wet Barthou — de driejarige dienstplicht in Frankrijk — beschouwd werd als het ware middel om voortaan en voor altijd vrede te

stichten. Er was ook het Frans-Russisch bondgenootschap, het meest hechte in de geschiedenis leek het, dat, op rotsvaste fundamenten, Europa en de aardbol een vreedzame toekomst moest bezorgen.

Later kwam de Maginot-linie en de Siegfried-linie, was er ook lange tijd «het de zeeën beheersende Engeland» — Britannia rules the Waves. Zoveel slagwoorden waarin wij hebben geloofd of, alleszins, de geslachten van enkele jaren geleden rotsvast hebben geloofd. Nu, dat is allemaal spoorloos vergaan en de jonge mensen van vandaag hebben er zelfs geen besef meer van.

Ik las dezer dagen de gedenkschriften van Paul Hymans. Het is een boek waarvan ik U, tussen haakjes, het lezen zeer warm aanbeveel. Het zijn persoonlijke herinneringen, die een heel tijdperk van het politiek leven van België en van het internationaal leven beschrijven, waarin de h. Hymans, die jarenlang Minister van Buitenlandse Zaken was, een aanzienlijk persoonlijk aandeel heeft gehad.

Maar, buiten een reeks buitengewoon schilderachtige schetsen van de meeste persoonlijkheden die elkaar op het Europees toneel hebben opgevolgd, in de tijd onder beschouwing, vindt men in dit boek de buitenlandse politiek van België toegelicht, zoals die normaal, onmisbaar, onbetwistbaar voor de hand liggend leek, zoals zij de algemene instemming van al de nationale partijen wegdroeg.

Welnu, de h. Hymans legt er de nadruk op, dat alles afgestemd was op het fundamenteel denkbeeld van het eerbiedigen van de totale, volstreckte *onafhankelijkheid*, van de *onbegrensde Souvereiniteit* van België. Dit was de Alpha en de Omega van onze politiek. Enkele jaren zijn heengegaan en thans schijnt de redding te vinden te zijn in het voortdurend *prijsgave* van souvereiniteit, in het verzaken aan bepaalde elementen van die onafhankelijkheid, in onze vrijwillige, als men het zo verstaan wil, doch, in feite, gedwongen onderwerping aan supra-nationale gezagsorganen, die een zeker aantal Staten in één of meer Europese gemeenschappen verenigen.

Het heil, het credo lagen weleer in de souvereiniteit. Het nieuwe heil, het nieuw credo liggen thans in het aftakelen van de souvereiniteit. Wat een radicale ommekeer in nauwelijks enkele jaren tijds!

Aan de andere kant, wanneer men de gedenkschriften van Paul Hymans leest, beseft men dat het enig gevaar dat, in die tijd, de staatslieden van België verontrustte, het Duitse gevaar was. Duitsland leek wel de erfvijand; Duitsland was de vijand die klaar stond om bij de eerste de beste gelegenheid zijn weerwraakzuchtige ambities weer op te vatten en dit was het gevaar waartegen men zich met alle mogelijke middelen moest beveiligen.

Dames, Heren, men wisselt nogal vlug van erfvijand.

Twee aanvalsoorlogen zijn over ons grondgebied heengestormd, met hun nasleep van onrechtvaardigheden, van vernielingen en wreedheden. Maar Duitsland behoort thans tot onze bondgenoten. Wij hebben ons lot aan het zijne verbonden, in de schoot van het groot Atlantisch Bondgenootschap en het enige gevaar dat ons vandaag bedreigt, zegt men, komt uit dat onmetelijk Russisch rijk, *dat een van de weinige landen van Europa is waarvan de soldaten nooit ons grondgebied zijn binnengevallen en hebben bezet.*

Deze eenvoudige herinneringen aan het verleden moeten ons tot de zin van *het betrekkelijk* karakter van de dingen terugbrengen. Vandaag zegt men ons: het is de tegenstelling Oost-West, de wedijver tussen de Verenigde Staten en de U.S.S.R., die werkelijk

«het» historisch verschijnsel vormt, «het» aanhoudend verschijnsel, het enige waarmede men mag, men moet rekening houden; en dit is misschien waar, op dit ogenblik. Doch, wie zegt ons dat niet eens de dag komt, dat de Westerse wereld en de Russische wereld nader tot elkaar zullen komen, zich misschien zullen verenigen om het hoofd te bieden aan een ander gevaar, aan een Aziatisch gevaar, aan de bedreiging van een «gele» inval. Wie zegt ons, dat er geen verzoening van de Blanken zal nodig zijn, van dit Europa dat zich, zoals Generaal de Gaulle er onlangs aan herinnerde, van de Atlantische oceaan tot het Oeralgebergte uitstrekt — om zich te verzetten tegen de vandaag nog vormloze en verwarde niet te tellen massa's die evenwel de verschrikkelijke potentialiteit van het aantal in zich verborgen houden?

Thans reeds telt Azië, zonder de U.S.S.R., 56 pct. van de wereldbevolking en het aantal Aziaten neemt van jaar tot jaar met tientallen miljoenen toe. Er wordt elke seconde een Chinees kindje geboren — en elke twee seconden een kleine Indiër.

Gewis, het zal nog niet morgen of overmorgen gebeuren, maar wie zou durven zeggen dat die vooruitzichten stelselmatig uit het toekomstbeeld mogen geweerd worden? Men gelooft gewoonweg dat de werkelijk historische gebeurtenis der laatste jaren de tegenstelling tussen Oost en West is, de strijd tussen twee ideologische machtsblokken. Ik behoor tot degenen die denken, dat die kijk op de zaken onvolledig is, en dat de werkelijk kapitale gebeurtenis Bandoeng is, Bandoeng dat het teken gaf tot de plotse en snelle opgang van de kleurvolkeren. Het heeft trouwens veel te betekenen dat de buskruitvaten en de oorlogsbedreigingen in de loop van de jongste jaren minder te vinden zijn geweest daar waar Oost en West rechtstreeks tegenover elkaar staan dan in Afrika en in Azië. Denkt aan Indo-China, denkt aan Korea, denkt aan Suez, aan Port Saïd, denkt vandaag aan Algerië.

Een tweede lering van de geschiedenis lijkt te zijn dat de neiging naar hegemonie niet enkel meer, ten minste niet meer in hoofdzaak, een militair en economisch karakter vertoont, doch dat de ideologie er een beslissende rol speelt. De strijd blijft niet meer beperkt tot het stoffelijk en natuurlijk vlak, hij ligt ook op het moreel vlak. Die strijd is het conflict tussen communistisch marxisme en personalisme op westerse en christelijke grondslag.

Dit is nochtans, als men er goed wil over nadenken, geen volstrekt nieuw verschijnsel, want in de geschiedenis hebben wij al meer van die ideologische worstelingen gekend.

Ik vermeldde straks de Islam. Laten wij ons het oplaaiend, verslindend vuur van de Islam herinneren, waardoor op een bepaald ogenblik, de weerstand van de christelijke wereld, van Europa haast het onderspit moest delven. Laten wij ons ook de Franse revolutie herinneren, waarvan de veroveringen een in de grond ideologisch karakter droegen. «La victoire en chantant nous ouvre la carrière, la liberté ouvre nos pas».

Wat het Hitlerisme betreft, dit was niet alleen een uiting van militaire en economische verzuchtingen doch van een halsstarrige wil om aan de wereld een als allesovertreffend beschouwde ideologie op te dringen.

De strekking naar ideologische strijd heeft dus bestaan, maar thans komt hij met meer klem, versterkt, veralgemeend, de hele wereld aangrijpend en, wij moeten het ook wel zeggen, fanatieker tot uiting. Heden ten dage denkt men minder aan inlijving van grondgebied dan aan verspreiding van bepaalde denk-

beelden: de wereldrevolutie aan Sovjetrussische zijde, de democratie en de vrijheid aan de zijde van de Verenigde Staten. Weliswaar is er een grondig verschil tussen de methodes in de beide kampen.

De Sovjets aarzelen niet geweld te gebruiken; integendeel, zij maken er een stelsel van de vrijheid van de enkeling aan de overheersende partij te onderwerpen. Men zou hun misschien, billijkheidshalve, ten goede kunnen aanrekenen dat, wanneer zij zich naar het bewind opgewerkt hebben op vernielingen, puinen, massale wegvoeringen en hatelijke massamoorden, vele staatsstelsels in de geschiedenis, alles wel ingezien, eveneens geweld gebruikt hebben.

Vaak wordt gesproken over de veertig koningen die Frankrijks grootheid hebben gemaakt. Maar, hoeveel misdaden hebben niet tot hun verheffing, hoeveel wreedheden niet tot de uitvoering van hun eenmakend optreden bijgedragen! Ik weet niet of U de geromanceerde geschiedenis van Druon over Philips de Schone en andere « vervloekte koningen » hebt gelezen. Philips de Schone, dit is het begin van de XIVe eeuw: zeshonderd jaar in de geschiedenis van het mensdom, is weinig. Welnu, op het stuk van wreedheden, verschrikkingen, afschuwelijkheden van elke aard, moet men toegeven dat dit tijdperk van de geschiedenis van Frankrijk en van Europa niet veel moet onderdoen voor hetgeen de Bolsjewiki in de tijd van de revolutie van 1917 en in de daaropvolgende jaren verricht hebben.

En de Islam, die ik U reeds tweemaal heb aangehaald, die buitengewone op godsdienstige en ideologische leest geschoeide aanvallende beweging, met wat al wreedheden heeft hij zijn opmars, die op een bepaald ogenblik onweerstaanbaar scheen, niet begeleid? Dat ook, om nog niet te spreken van het regime der Siberische gevangenen van de Russische Czars, noch, wel te verstaan, van de concentratiekampen van Hitler. Er zijn dus weinig volkeren die niet een verleden hebben, dat bezwaard is met misdaden als die welke het Sovjetregime hebben onteerd. Doch, het verschil tussen het tegenwoordig Sovjetstelsel en de regimes uit het verleden is misschien dat de Sovjets van geweld en van druk een standvastige methode maken, een definitieve methode, een onvervangbare methode van regeren, die niet lijkt vatbaar te zijn voor de evoluties welke de andere, op aanvankelijke wreedheden gegronde regimes dan toch uiteindelijk hadden aanvaard.

Boedapest was daarvan, in oktober 1956, het bloedige getuigenis en wat zich onlangs in Tibet heeft afgespeeld bewijst, helaas, dat de reeks gewelddaden niet afgesloten is.

In de Verenigde Staten haakt men ook naar het verspreiden van de eigen ideologie over de wereld. De Amerikanen geloven dat zij, door roeping, uitverkoren zijn om de anderen gelukkig te maken. « Gods own Country », zo noemen zij zelf hun vaderland. Zij verklaren zich ook uitverkoren tot een « manifest destiny », een in haar enigszins naïeve trots schilderachtige uitdrukking, die men dikwijls van de hand van hun schrijvers aantreft. Zij bezitten, inderdaad, de overtuiging « klaarblijkelijk bestemd », wij zouden zeggen « voorbestemd » te zijn om het mensdom geluk te brengen en om van het oppervlak der aarde de ongegronde denkbeelden, d.w.z., heel het verderfelijk communisme weg te cijferen.

Doch, al zijn er soms, in de Verenigde Staten, enkele alleenstaanden, onverantwoordelijken geweest om een soort van gewapende anticommunistische kruistocht aan te bevelen, niemand onder de Amerikaanse bewindslieden heeft ooit zulke theorie geavaliseerd, noch

er in toegestemd zulke verantwoordelijkheid op zich te nemen. De openbare mening is, ginder, haast eenstemmig grondig gekant tegen elke gedachte aan aanvalsoorlog en de Mac Carthy-strekking, die een klein aantal maanden enig succes had behaald, is thans zeer duidelijk achteruitgegaan. Slechts door essentieel menswaardige procédés, door hulpverlening, soms ook, het moet gezegd worden, door economische druk, maar meer nog door de aanstekelijk werkende kracht van de verheven deugdzaamheid van hun ideologie — onze ideologie, gegrondvest op vrijheid en eerbied voor de persoon van de mens — hopen de Amerikanen er tenslotte in te slagen de wereld daarvan te doordringen. Maar hun ideologisch imperialisme — afgezien van de methodes — lijkt, wanneer men de zaken dieper inzielt, op het Sovjet-imperialisme van de communisten. Aan beide zijden gelooft men in het bezit te zijn van een onwrikbaar vaststaande waarheid waartoe men anderen wil brengen met een diepe overtuiging die soms aan fanatisme grenst.

Een andere lering lijkt ook tot uiting te komen uit de ontwikkelingsgang van het internationaal leven. De conflicten, de rivaliteiten, de oorlogen krijgen, helaas, steeds meer een wereldomvattend karakter. Waar vroeger oorlogen tussen steden, clans, stammen, vorstenhuizen, naties, groepen en staten werden gevoerd, zijn nu conflicten tussen continenten in de plaats getreden; de oorlogen zijn afschuwelijk aanstekelijk geworden. Dat heeft men gezien in 1914 en later in 1939-1949. De moord op een aartshertog te Serajevo was aanleiding tot de eerste wereldoorlog, die naar Azië en Amerika oversloeg. En het Duits-Pools conflict omtrent de Dantziger corridor — wie denkt er nu nog aan de Dantziger corridor — was oorzaak van de reusachtige veldslagen in de Kaukasus, in Lybië, van het drama van Pearl Harbour en van de treurige gebeurtenis in Hirochima.

Vandaag meer dan ooit is elkeen overtuigd dat een conflict niemand meer zou sparen en dat een nieuwe wereldoorlog voor de hele mensheid zelfmoord zou betekenen. Het is wel een afgrijselijk vooruitzicht, dat droefgeestigheid of zwaarmoedigheid bij velen onzer tijdgenoten teweegbrengt.

Nochtans moet worden toegegeven, dat dit afgrijselijk karakter zelf wel een voordeel biedt. Elk kwaad heeft zijn goede kant. Wanneer de nood het hoogst is, is de redding nabij. Het voordeel van de verschrikkelijke vooruitzichten van een atoomoorlog is, dat wellicht nooit in de geschiedenis men de oorlog zo gevreesd en zo verafschuwd heeft als men hem thans vreest en verafschuwt.

Hebt U er over nagedacht hoe hij al lang vervlogen is, de tijd van de « guerre en dentelles », de tijd van de « frische fröhliche Krieg », een uitdrukking die ik bijna dagelijks heb gehoord toen ik jong was, de tijd van de « militaire wandeltochten », de tijd dat men om een kleinigheid, om een gekrenkt eergevoel, om een vage kwestie van prestige, om een gering grensincident of om het bezit van een stuk betwist grondgebied, de warmgelopen volkeren haast vrolijk en, alleszins met ongelooflijke lichtzinnigheid « naar Berlijn » of « naar Parijs » aan 't huilen gingen.

Thans leven de volkeren — ik meen te mogen zeggen, al de volkeren — thans leven de bewindslieden — ik meen te mogen zeggen al de bewindslieden, — in vrees en afschuw voor de oorlog, waarvan zij voelen dat, zelfs wanneer hij gewonnen wordt, hij hun land zieltogend, doodarm, uitgebloed, vol wonden geslagen en misschien vernietigd zou achterlaten.

De ondervinding van mijn reis in Rusland, twee jaar geleden, heeft mij diep overtuigd, dat dit gevoel

zowel bij de Sovjetrussische bevolkingsgroepen als aan westerse zijde aanwezig was. En die, alles wel beschouwd grondige en fundamentele, bevinding moet ons, denk ik, tot een zeker optimisme stemmen. De genen onder ons, die niet meer heel jong zijn, hebben de tijd gekend, dat er in vele landen — ik bedoel niet de kleine landen zoals België — een «partij van de oorlog» bestond. De uitdrukking «de partij van de oorlog» leek natuurlijk, normaal, traditioneel, haast ritueel. Ik denk, dat er op dit ogenblik, nergens nog een partij van de oorlog bestaat. Dit begrip, deze benaming zijn ondenkbaar. Men is erop vooruitgegaan. Maar, wij beleven, in onze wereld van vandaag, een werkelijk gek geval. Ieder verklaart overtuigd te zijn — en is, denk ik, werkelijk overtuigd — dat niemand oorlog wil; maar ieder meent zich toch tot het uiterste te moeten bewapenen alsof hij bedreigd wordt door die oorlog die hij zegt niet te duchten. Deze paradox schijnt de hemel te tergen. En toch is zij, in een zekere mate, verantwoord door het feit, dat men in het internationaal leven, net als wanneer men, zelfs voorzichtig, per auto, per vliegtuig en zelfs te voet in het verkeer komt, nooit voor een ongeval veilig is en men, integendeel, aan de fantasieën, de dwalingen of de fouten, alleen maar van een lomperd overgeleverd is.

Niet één tijdgenoot mag, denk ik, ervan verdacht worden oorlog te willen, maar niemand kan garanderen, dat een door wegcijfering bedreigde dictator, dat een politieke clan die met een ander clan wedijvert, dat een militaire of burgerlijke, gewetenloze avonturier of zelfs dat een ambitieuze of eenvoudig onvoorzichtige of onbezonnen, met een leidende post beklede persoon er niet toe komt een daad te verrichten die, willekeurig of onwillekeurig, oorlog zou teweegbrengen. Wat er achttien maanden geleden gebeurd is geeft ons al een voorsmaak van hetgeen er zich zou kunnen voordoen. Ik weet niet of U zich het incident te Sakiët, in Tunesië, herinnert. Plots vernam men, dat een luchtbombardement, uitgevoerd door Franse vliegtuigen, honderden slachtoffers onder de burgerbevolking van een klein Tunesisch dorp had gemaakt en, op een wijze die voor de wereldvrede rampzalig zou kunnen geworden zijn, en de reeds troebele toestand in Noord-Afrika in hoge mate verergerde. Nu, dat was allemaal gebeurd zonder dat men precies wist wie het initiatief daartoe genomen had, wie de verantwoordelijkheid voor dit bombardement op zich genomen had. Het kon misschien op het streng militair vlak verantwoord zijn — dat heb ik hier niet te bezien. Maar, was het een regering? Was het een minister? Was het een opperbevelhebber? Was het een plaatselijk bevelhebber? Was het een militair van lagere rang die de moorddadige verandering had ontketend? Zelfs vandaag weet men het nog niet met zekerheid. Maar, is het niet verschrikkelijk dat de vrede kan afhangen van een bevel dat op onbezonnen wijze gegeven wordt door een bijfiguur met zeer beperkte verantwoordelijkheid?

Van zulk gevaar heeft men, onlangs nog, een ander voorbeeld gezien. De radio van Israël heeft in alarmerende bewoordingen een wederoproep van de reservemansschappen uitgezonden, die een mobilisatie scheen aan te kondigen en waarop militaire maatregelen in Syrië volgden. Men heeft, toendertijd, niet geweten wie voor dit gevaarlijk initiatief verantwoordelijk was.

En het gevaar blijkt bijzonder schrikwekkend op het ogenblik dat de moderne bewapeningstechniek draadloos bestuurd toestellen omvat, die op een afstand van duizenden kilometers massale dood en vernieling kunnen aanrichten en startbanen waarover, in

feite, een zeker aantal personen zullen meester zijn, die niet eens onder de hoofden of leiders van Staten zullen voorkomen. Wat er ook van zij, men begrijpt men moet begrijpen, dat om zich tegen die gevaren te beveiligen, de vredelievende volkeren zich om hun verdediging bezorgd maken, eventuele vergeldingsmaatregelen op stapel zetten en met taaie moed en veel offers aan hun herbewapening voortwerken.

Dát is de verantwoording van het onontbeerlijk Atlantisch bondgenootschap, waarvan wij onlangs het tienjarig bestaan hebben gevierd!

Maar de paradox ligt in het onbetwistbaar feit dat precies het altijd maar door opstapelen van oorlogstuigen nog meer gevaar van onbezonnen gebruik van diezelfde oorlogstuigen schept. Met andere woorden, en evenals de beruchte sabel van Monsieur Prud'homme, hebben die bewapeningen tegelijk tot uitwerking en tot doel de veiligheid te vrijwaren, maar zij hebben ook tot uitwerking, zoniet tot doel, die veiligheid nog meer in gevaar te brengen en daardoor komt het, dat het bewapeningsvraagstuk al de andere problemen op de achtergrond dringt en dat de wankele vrede of de koude oorlog, waarin de volkeren van de huidige wereld zich als gevestigd hebben, slechts door een op stevige grond gebouwde en duurzame vrede zullen vervangen worden, de dag dat men de helderheid van geest, de vooruitziende blik en de moed zal bezitten om een einde te maken aan die uitputtende en per slot van rekening vergeefse wedloop; want hoe meer men bewapent, hoe meer men de eventuele tegenstrever dwingt ook verder en meer te bewapenen. Het wordt een noodlotskring, een cirkel en een eindloze ketting.

De h. Moch, die een van de meest uitmuntende specialisten is op het gebied der bewapening, raamde verleden jaar de last van de wereldbewapening op honderd milliard Franse francs — tien milliard Belgische frank, per dag. De militaire uitgaven van België hebben in zes of zeven jaren een bedrag van circa 100 milliard Belgische fr. bereikt, zoniet overschreden. De Verenigde Staten van Amerika besteden jaarlijks 45 milliard dollar — 10 % van hun nationaal inkomen — aan militaire uitgaven in hun land en voor hun bondgenoten.

Heb ik ongelijk te zeggen dat dit waarlijk een malle geschiedenis is, op een ogenblik dat al de regeringshoofden het eens zijn om te verklaren diep overtuigd te zijn dat niemand aan oorlog denkt?

Daar dit bewapeningsprobleem al de andere kwesties beheerst, moet geen gelegenheid ongebruikt gelaten worden om een akkoord tussen Oost en West tot stand te brengen.

Zeër zeker bestaan er tussen Oost en West een reeks andere geschillen, een reeks andere tegenstellingen, waarvan vele niet te effenen zijn. De ideologiën van de twee machtsblokken verschillen in de grond zo zeer, dat men niet kan hopen ze ooit tot overeenstemming te zullen kunnen brengen over bepaalde politieke problemen, tenzij het ene of het andere blok honderd procent de vlag strijkt, hetgeen uit het gebied der mogelijkheden lijkt uitgesloten te zijn. Op het stuk van ontwapening, daarentegen, is de inspanning misschien niet noodzakelijkerwijze vergeefs, precies wegens het *gemeenschappelijk* belang van Oost en West bij een beperking van de bewapeningen.

De talloze voorstellen en tegenvoorstellen die, de ene na de andere, voor de dag zijn gekomen en waarmede men dan toch, ten minste, al was het maar een gedeeltelijke uitslag beoogde te bereiken, hebben tot niets geleid. De grondreden van die mislukking ligt hierin, dat men aan beide zijden een onbedwingbaar

wantrouwen aan de dag legt ten opzichte van het Tegenblok en dat al wat door een van hen wordt voorgesteld stelselmatig door het andere wordt afgewezen. Wanneer een van de partijen niets voorstelt, beschuldigt de andere haar van onverzoenlijkheid, maar zodra zij wel iets voorstelt, verwijt men ze haar duivelse sluwheid. De koude oorlog gaat met volle felheid voort, juist gezegd, met volle ongerijmdheid.

Zeker is, dat de verantwoordelijkheid voor die koude oorlog op de Sovjet-Unie rust. De Sovjet-Unie is het, immers, die er zich van heeft onthouden, daags na de gemeenschappelijke zegepraal op Duitsland, haar troepen naar huis te sturen. Rond 1946-1947 zijn de democratieën, die loyaal haar troepen hadden weggezonden, tot het besef gekomen, dat zij tegenover zich, een Sovjetrussisch oorlogspotentieel hadden staan buiten elke verhouding tot de redelijke behoeften voor de veiligheid van het Russische grondgebied. Dit was, anderzijds, de tijd dat de Russen de communistische revolutie tegen het wettelijk gezag in Griekenland steunden; dit was de tijd dat de Russen, door de staatsgreep te Praag, hun meesterschap verder uitbreidden en een land inpalmde dat, krachtens de internationale overeenkomsten, vrij en onafhankelijk had moeten blijven.

Er ontstond toen enige volkomen gewettigde ongerustheid aan de zijde van de Westerse mogendheden. De aanvankelijke verantwoordelijkheid ligt dus klaarblijkelijk aan Sovjetrussische zijde.

Van de andere kant ligt één van de redenen, die het, naar mijn mening, moeilijk maken een akkoord tussen Oost en West te bereiken, in het feit dat de Russen, onrechtmatig verkregen bezit, in handen hebben. Zij hebben grondgebieden ingelijfd die, in ethnisch opzicht, hun niet toekwamen. Zij hebben hun invloedssfeer uitgebreid tot een groep van satellietstaten waaraan zij souvereiniteit en onafhankelijkheid hadden moeten toekennen. Zij weten, dat de bevolking van een zeker aantal dezer Staten in opstand zou komen, mocht haar de gelegenheid daartoe geboden worden; en wat er in Hongarije is gebeurd was daarvan het schril en bloedig bewijs. Dit zo zijnde, voelen zij zich bedreigd. Zij vrezen, dat het Westen, dat herhaalde malen heeft verklaard de aan banden gelegde volkeren niet aan hun lot te kunnen overlaten, op zekere dag zou pogen een bevrijdingskruistocht te doen losbreken. Het is dus te begrijpen, in zekere mate, dat de U.S.S.R. in een voortdurende staat van ongerustheid verkeert en dat zulks één van de redenen is waarom zij een bewapening wil paraat houden die buiten verhouding is tot wat wij als normaal beschouwen.

De Amerikanen vertonen een neiging om aan de Russen te zeggen: « Wij zullen geen onderhandeling aanvaarden of wij zullen niet de minste concessie aanvaarden, indien gij ons niet het vrijlaten van die Staten, en in het bijzonder de hereniging van Duitsland, belooft. »

Het ongeluk, Mijne Heren, is dat wij eisers zijn bij de onderhandeling met de Russen. Er zijn vele dingen die wij van hen moeten vragen en onze eisen zijn, op het moreel vlak, streng gerechtvaardigd.

Het is iets normaals, dat Duitsland zijn eenheid zou kunnen herstellen; het zou normaal wezen, dat al de volkeren die Rusland omranden, vrijelijk over hun lotsbestemming zouden kunnen beschikken en het staatsstelsel van hun gading zouden kunnen kiezen. Dit is, naar onze opvatting, een ideaal dat wij nooit zullen kunnen afzweren.

Maar, men zou zich door een onuitvoerbaar ideaal laten verleiden mocht men gaan geloven, dat wij de Sovjets zullen kunnen dwingen tot onze standpunten

toe te treden en af te zien van hun macht over de landen van Oost-Europa, waarop zij beslag gelegd hebben.

Wij zijn, God zij dank, er wel toe besloten nooit van geweld gebruik te maken en nooit een oorlog te doen losbarsten om ons programma ten uitvoer te brengen, hoe billijk dit ook weze.

Doch, wanneer wij eenmaal weigeren geweld aan te wenden, zijn wij ertoe gedwongen, willen wij ons niet bij een status quo en bij het voortzetten van de bewapeningswedloop neerleggen, onderhandelingen op grondslag van wederzijdse concessies in overweging te nemen.

Welnu, aan de kant van de Westerse landen is men er maar al te dikwijls toe geneigd elke concessie van de hand te wijzen, onder voorwendsel dat men bepaalde onrechtvaardige toestanden niet kan aanvaarden. Dit gevoel is misschien lofwaardig op sentimenteel, moreel en abstract gebied. Maar in de internationale politiek moet men zich door gezonde zin voor werkelijkheid laten leiden.

Wij moeten er moedig voor uitkomen, dat wij het Russische feit erkennen — het feit dat een miljard menselijke wezens tot het communisme zijn toegetreden of er in gerusten — dat een groot deel van de wereld onder de dwang ligt van een ideologie die wij met recht als verfoeilijk, schadelijk en noodlottig mogen veroordelen, maar waarvan wij niet met recht het bestaan mogen loochenen.

Het naast elkaar bestaan met de Sovjetwereld is niet een doelstelling of een genoegen of een offer of een zonde. Het is een noodzaak, want het is een feit.

Het ideaal heeft men nooit bereikt en waarschijnlijk zal men dat in de internationale politiek nooit bereiken.

In alle tijdperken van de geschiedenis heeft men zich in zekere pijnlijke toestanden moeten schikken. Laten wij herinneren aan het bondgenootschap van de Zeer Christelijke Koningen van Frankrijk met de Turken, die toen geen modellen van verdraagzaamheid waren.

Laten wij ons de oorlog van 1870 herinneren. De Duitsers hebben Elzas-Lotharingen ingelijfd. Dat was onrechtvaardig. Men had het diepwortelende gevoel van het eensgezinde volk van Elzas en van het volk van Lotharingen geschonden. En toch, heeft men er aan gedacht oorlog te voeren om Elzas-Lotharingen terug te nemen? Iedereen zou dit als een vergrijp tegen Europa aangerekend hebben. Men nam voorlopig met die toestand genoegen.

Thans eveneens denk ik, dat men er in moet berusten zekere pijnlijke en onrechtvaardige toestanden lijdzaam te dulden en dat men er zich meer bescheiden moet toe beperken een poging te doen om aan de internationale spanning een einde te maken, omdat men er aldus misschien wel eens zal toe geraken de toestand van de satellietstaten enigszins vrijer te maken.

Wat men wellicht mag verhoppen is, dat, wanneer op het gebied van ontwapening, enige ontspanning mocht teweeggebracht worden, wanneer door het scheppen van een gedomilitariseerde zone, in bepaalde sectoren de vrede mocht hersteld worden, — nadat elk zijn bewapeningen zou verminderd hebben, — elk zich minder bedreigd zou gaan voelen, het handelsverkeer en het gedachtenverkeer, anderdeels, zouden toenemen. De Russen zouden niet meer de behoefte gevoelen om aan hun satellietstaten een staalhard regime op te leggen en een zekere mildering zou uit de aldus geschapen toestand kunnen ontstaan. Daarom denk ik, dat de enige, in de conferenties van Oost met

West, waartoe men uiteindelijk besloten heeft, toe te passen methode erin bestaat een poging te doen om, in begrensde sectoren, bepaalde uitslagen te bereiken, die de lucht zouden doen opklaren.

Welke zouden die sectoren zijn?

Het brandend vraagstuk van deze tijd is, zeer gewis, de Berlijnse kwestie.

Gij kent de toestand.

West-Berlijn, met zijn twee en een half miljoen inwoners, waarvan de overgrote meerderheid hartgrondig aan het Westen en aan de democratische ideeën gehecht is, is een eiland dat geheel ingesloten ligt in aan het communistisch regime onderworpen grondgebied.

West-Berlijn is bezet door Engels-Frans-Amerikaanse strijdkrachten, die aanwezig zijn krachtens authentieke verdragen. De Sowjets hebben in 1948 gepoogd de Berlijners in de knel te brengen, door elke verbindingsweg naar het Westen af te snijden, hetgeen ze tot hongersnood en verstikking doemde! De bewonderenswaardige luchtbrug, die door de Amerikanen op touw gezet werd, heeft die blokkade verijdeld en de Russen hebben het recht van de Westerse landen, om de stad van voedsel te voorzien, erkend.

In november j.l. heeft de heer Kroesjtsjev deze status willen wijzigen en vorderde hij dat Berlijn door de Westerse troepen zou worden ontruimd en een vrije, neutrale en ontwapende stad zou worden.

De heer Kroesjtsjev dreigde ermede dat, zo er binnen zes maanden geen akkoord tot stand kwam, het regime van Berlijn eenzijdig zou gewijzigd worden, door alle gezag van de Sowjetunie over te dragen aan de D.D.R., de Oostduitse republiek, die geheel onder zijn invloed staat.

Het spreekt vanzelf dat Berlijn, eenmaal door de Westerse strijdkrachten verlaten, eraan zou blootgesteld zijn zijn veiligheid en vrijheid in te boeten. Bij het geringste incident zouden de zeer dichtbij gelegerde Russische troepen optreden om de orde te herstellen — de Sowjetrussische orde — zoals zij dat in 1956 in Boedapest hebben gedaan.

De Westerse mogelijkheden zouden zulke toestand niet kunnen gedogen. Zij hebben de Berlijners bijstand beloofd. De eer vereist, dat zij hun belofte gestand doen. Zij waren eensgezind om dit plechtig te verklaren.

Wil dit evenwel zeggen, dat de tegenwoordige toestand ne variëtiert moet in stand gehouden worden?

De Russen verklaren, dat het, veertien jaar na het einde van de oorlog, abnormaal is op Duits grondgebied een militaire bezetting te handhaven, die op het recht van de overwinnaar gegrond is.

Wij moeten toegeven, dat zij op dit punt gelijk hebben.

Zij voegen er aan toe, dat, aangezien zij van zins zijn hun eigen troepen weg te trekken, zij met de controle op het verkeer tussen West-Berlijn en de buitenwereld willen ophouden en zij die controle aan de Deutsche Demokratische Republik van Pankow zouden opdragen.

Van Westerse zijde is men tegen dit voornemen opgekomen. Op zichzelf heeft het nochtans niets aanstootgeevends noch onaanvaardbaars; men ziet trouwens niet in hoe de Westerse landen de Russen zouden kunnen beletten zich uit bepaalde controleposten terug te trekken. Het zou op zijn minst paradoxaal klinken, mochten de Westerse landen er zich over beklagen, dat de Russische soldaten zekere vormen van militaire bezetting van een Duits grondgebied verlaten.

In zulke aangelegenheid moet men er voor zorgen de hoofdzaak van de bijzaak te onderscheiden. Hoofd-

zaak, waaromtrent het Westen onmogelijk kon toeven, is, dat het recht van de West-Berlijners op bestaan, op veiligheid en op vrijheid in hun betrekkingen met het Westen moet gaaf gehouden worden en moet gewaarborgd zijn. Bijzaak is de wijze waarop die rechten zouden gevrijwaard worden. Men kan zich b.v. heel goed voorstellen, dat een permanente strijdkracht van de U.N.O. zou optreden, waarvan mischien Frans-Engels-Amerikaanse contingenten zouden deel uitmaken. Hier is stof voor breed opgevatte onderhandelingen.

De Westerse landen lijken, weliswaar, vaak de regeling van de status van West-Berlijn te willen vastknopen aan de oplossing van al de Duitse vraagstukken en, inzonderheid, aan het probleem van de hereniging van Duitsland.

Hier weer moet men zich hoeden voor de neiging om elk akkoord over een bepaald geschil afhankelijk te maken van een reeks van «vooraf aanwezige voorwaarden».

Wil men alles tegelijk oplossen, dan zal men niets oplossen. Het status quo zal voortduren. Welnu, de tegenwoordige toestand is voor de Westerse landen niet gunstig. Het immobilisme zou er slechts op uitloopen de stand van zaken nog verder te doen afbrokkelen.

De houding van de Westerse landen in de Duitse vraagstukken, gegrond op stelselmatig immobilisme, heeft er slechts toe geleid de oplossing van die vraagstukken nog moeilijker te maken.

Gewis, het is ongezonder, onbillijk en onzedelijk dat Duitsland in tweeën verdeeld blijft. De Duitsers bezitten een onaantastbaar recht op hun nationale eenheid, evenals al de andere volkeren van de wereld.

Maar de Westerse landen, daarin trouwens en vooral de leiders van de Bondsrepubliek van Bonn inbegrepen, hebben, om tot die eenheid te komen, geen ander middel gevonden, dan West-Duitsland opnieuw te bewapenen, het nauw te verbinden aan het Atlantisch Bondgenootschap en vrije verkiezingen in Oost-Duitsland te eisen en tevens de communistische partij in West-Duitsland te verbieden en te weigeren de Oder-Neissegrens tussen Polen en Duitsland te erkennen. Met andere woorden: *men eiste alles, men verergerde de toestand van Rusland en men gaf niets toe.*

Hoe kon men zich, in die voorwaarden, voorstellen dat men het — nochtans feitelijk onmisbare — akkoord van Rusland zou kunnen verkrijgen?

Lag het, integendeel, niet voor de hand, dat, hoe meer men West-Duitsland opnieuw zou bewapenen, hoe meer men de Russen, onbuigzaam, in hun verzet zou doen volharden?

Had men, enkele jaren geleden, de mogelijkheid van een ten dele gedemilitariseerd of onzijdig verklaard Duitsland in overweging genomen, dan zou men een geweldige hinderpaal tot de hereniging weggenomen hebben.

Men heeft het niet gedaan, om redenen waarop ik liefst geen critiek wil oefenen, want uit Europees standpunt en uit Belgisch standpunt, is een tot de Atlantische verdediging bijdragend West-Duitsland waarschijnlijk te verkiezen boven een Duitsland, dat herenigd is maar een soort van no man's land vormt.

*Doch, men kon redelijkerwijze niet te gelijk een herbewapend en verwestelijk Duitsland en een herenigd Duitsland verlangen.* De keuze is naar het eerste gegaan. Men kan er zich redelijkerwijze niet over beklagen, dat men het tweede heeft doen stranden.

Een groot Vlaams dagblad, dat zeker niet van verkapt communisme kan verdacht worden, schreef heel oordeelkundig:

«Men kan wel zeggen, dat men in het Westen, sedert het einde van de tweede wereldoorlog (Teheran, Jalta, Postdam, enz.) zoveel fouten heeft opgestapeld dat het niet gemakkelijk zal zijn, volgens de methode van de oude internationale politiek, nog tot een aanvaardbaar akkoord te komen. Niets toegeven, alles bij het oude laten of alleen regelingen voorstellen, waarbij Ruslands positie zou verzwakt worden, zou tot een mislukkig leiden en de spanning slechts hoger opvoeren. In ieder geval zal men de feitelijke toestand zoals die thans inzake Duitsland bestaat, moeten erkennen.

»Het helpt niet aan oude voorstellingen vast te houden. Men dient de dingen te zien zoals ze nu zijn. Niets is gevaarlijker dan ideeën die blijven voortwerken wanneer de situatie, waaruit ze ontstaan zijn, reeds geheel tot het verleden behoort. Adenauers idee van 1952 — op 10 februari van dat jaar zei hij b.v. dat de beste vreedzame weg om tot hereniging te komen de Duitse bewapening was in het raam van een Europees leger — blijft nog steeds doorwerken maar past niet langer bij de realiteit van vandaag. Slechts langzaam kunnen de feiten zich laten gelden. Zo begint men nu eindelijk in te zien, dat er geen sprake meer kan zijn van een herstel der oude Duitse grenzen in het Oosten, zelfs niet van verschuiving der Oder-Neissegrens. Het vastleggen van deze laatste door Roosevelt, Churchill en Stalin is ongetwijfeld geen meesterstuk van moderne politiek geweest, maar men moet de dingen nu eenmaal nemen zoals ze zijn. Wie thans de vrede wil, dient die grens te aanvaarden. Zo zal men ook wel leren inzien dat men in een of andere vorm het bestaan van de Oostduitse republiek zal moeten erkennen.»

En er is soms heel wat moed toe nodig, dat heb ik zelf ondervonden, om tegen het conformisme en het immobilisme van de weldenkenden in, de bedenkingen te opperen die verder in een ander artikel van hetzelfde dagblad te lezen stonden:

«Veeleer dan zich blind te staren op het vrij bijkomstige element dat Berlijn in de complexe Duitse kwestie speelt, zou het voor de Westelijken verkieslijker zijn de ogen te openen voor de Duitse realiteit. Wanneer zij het voor zich zelf hebben uitgemaakt of zij werkelijk de Duitse eenheid wensen, dan dienen zij tevens het feit te aanvaarden dat de Russen nooit in een hereniging zullen toestemmen waardoor het herenigde Duitsland in een Westerse militaire alliantie tegen de Sowjetunie wordt ingeschakeld. Vandaag niet, maar zeker over 5 of 10 jaar niet. Wanneer zij deze premissen aanvaarden, dan moeten zij meteen begrijpen dat zij geen enkel voordeel erbij hebben in de kaart van de Russen te spelen en de hereniging uit te stellen tot het ogenblik waarop Oost-Duitsland sterk genoeg zal zijn om zijn invloed tot aan de Rijn uit te breiden.

»De hereniging moeten zij nu forceren en die is alleen mogelijk door zeer ruime militaire toegevingen aan de Russen. Acht men die prijs te hoog dan is het wellicht beter «hereniging» uit de Westerse diplomatieke woordenschat te schrappen.»

In werkelijkheid zijn sommige bewindslieden van Washington en van Bonn er meer om bezorgd geweest stellingen te vrijwaren dan personen behulpzaam te zijn.

Persoonlijk verkies ik saamhorigheid onder de mensen boven streng houden aan een eenmaal vastgestelde leer en ik ben steeds van mening geweest, dat, om 17 miljoen Oost Duitsers te onttrekken aan een regime dat zij verafschuwen, men niet zou moeten gearzeld hebben de Russen in ruime mate tegemoet te komen, liever dan, met woorden, hardnekkig het onmogelijke te blijven eisen, zonder bij machte te zijn dit in werke-

lijkheid om te zetten. Is men er zeker van, dat de miljoenen niet-communistisch gezinde Oost Duitsers zich gelukkig achten over de wijze waarop men ze aan de bewapening van de West Duitsers heeft opgeofferd?

Vandaag zijn de kansen op hereniging van Duitsland sterk verminderd. De D.D.R. heeft een vaste vorm aangenomen. De stoffelijke levensstandaard van haar bevolking verbetert met de dag. Wis en zeker, het verzet tegen het regime blijft bestaan. Duizenden Oost Duitsers ontvluchten elke maand hun onherbergzaam geworden vaderlandse bodem. Er is een soort voortdurend plebisciet tegen het regime aan de gang. Maar, hoe talrijker de tegenstanders van het regime uitwijken, hoe steviger het regime vaste voet krijgt.

Heel weinig volkeren kunnen aan een langdurige bezetting weerstaan.

De les van het verleden lijkt, evenwel, nog niet al haar vruchten te hebben afgeworpen. Men gaat ermede voort, in Bonn, in Washington, in Parijs — maar is men te Parijs wel oprecht voor de hereniging van Duitsland gewonnen? — te verkondigen, dat men de D.D.R. nooit zal erkennen, dat men nooit een vredesverdrag met Duitsland zal sluiten, omdat men aldus de D.D.R. zou erkennen, dat men elke formule van verbond der beide Duitslanden moet verwerpen en dat de enige oplossing lijkt te zijn het houden van vrije verkiezingen in de beide Duitslanden.

Ik ben nochtans overtuigd, dat thans — na al de tijd die men ten kwade heeft laten verloren gaan — het maximum van wat zou kunnen verkregen worden, op de weg naar een zekere hereniging van Duitsland, slechts kan gezocht worden in bondsstaatsformules, die trouwens in een oneindige verscheidenheid kunnen toegepast worden.

Het is niet redelijk te geloven, dat men op een goede dag de beide Duitslanden zal herenigen zonder daarover met Pankow te willen onderhandelen. Het is al evenmin redelijk te geloven, dat men er de Russen zal toe brengen, zonder blikken of blozen, de Oost Duitsers «in de steek te laten». Zou het Westen soms bereid zijn de eigen bondgenoten van de Bundesrepubliek «in de steek te laten»?

Men zal dus moeten de weg opgaan naar wederzijdse tegemoetkomingen, niet om de Duitse vraagstukken eens en voorgoed op te lossen, doch wel om behoedzaam en bescheiden de weg te banen naar verbeteringen, die in de toekomst voor verdere ontwikkeling zouden vatbaar zijn. Uitbreiden van contact tussen Bonn en Pankow en uitzien naar de formule die op het voorlopig bijeenbrengen van de beide Duitslanden tot een bondsstaat voor doel heeft, ziedaar de weg die men te Genève zou moeten inslaan.

De oplossing van de Duitse vraagstukken zou, aan de andere kant, kunnen vergemakkelijkt worden mocht men in overweging nemen, in Centraal- en Oost-Europa, een gedemilitariseerde of minder bewapende zone tot stand te brengen.

U weet waaruit, grosso modo, het Rapacki-plan bestaat, dat in het Westen zo slecht werd onthaald. In grote trekken zou het erop neerkomen te zeggen: «In een zone van Centraal-Europa en Oost-Europa, West-Duitsland en Oost-Duitsland, Polen en Tsjechoslowakije, zal men geen kernwapens aanbrengen, en de andere Staten zouden evenmin van kernwapens mogen gebruik maken tegen de landen die er aldus geen zullen bezitten.» De Polen hadden hieraan toegevoegd: «Wel te verstaan zullen wij de noodzakelijkheid van een doelmatige controle aanvaarden.»

Desondanks hebben de Westerse landen, haast alle, met misprijzen het Pools initiatief verworpen, zelfs als basis voor besprekingen. Dit heeft niet belet, dat het

denkbeeld van een gedemilitariseerde zone geregeld nu en dan weer is komen opdagen. Ik herinner mij zelf er te Straatsburg over gesproken te hebben, nu reeds 7 of 8 jaar geleden. De heer Van Zeeland had, rond de jaren 1951-1952, de gedachte doen ingang vinden aan een gedemilitariseerde zone, die zich, trouwens, verder zou uitstrekken.

De heer Eden heeft, op een gegeven ogenblik, dit plan overgenomen. Anderen nog, Amerikanen, de heer Gaitskell, thans leider van de Labouroppositie, de Duitse socialisten. Ik ben volstrekt overtuigd, dat men de vrede zal dienen wanneer men deze weg zal inslaan.

Ik weet wel dat men antwoordt: «Welk belang kan er nog aan vastzitten, nu wij in een tijdperk van kernwapens en van oorlogstuigen met lange reikwijdte getreden zijn, dat er in een beperkte zone geen bewapeningen meer of minder bewapeningen aanwezig zijn? De kerntoestellen zullen over al deze grondgebieden heen vliegen en dit zal ook niet de Verenigde Staten en Rusland beletten elkaar over en weer te vernietigen en tegen elkaar een langdurige oorlog te voeren.»

Dat is waar, maar die bedenking houdt niet veel steek, verre vandaar. Allereerst — op het moreel en psychologisch vlak bezien — meent u niet, dat het feit te weten, dat een zone van Europa, die steeds doorging voor de meest gevaarlijke en de meest met buskruit geladen wonde plek, n.l. de Pools-Duitse grens — laten wij even denken aan het oproer in Oost-Berlijn, enkele jaren geleden — van de kruivaten zou vrijgeraken, die naam hebben bewapeningen en, inzonderheid, kernbewapeningen, niet van aard zou wezen de toestand te ontspannen?

Het totstandbrengen van een gedemilitariseerde of minder bewapende zone zou beletten, dat de strijdkrachten van de beide Blokken met elkaar in rechtstreekse aanraking zouden komen en zou aldus grensincidenten voorkomen, die tot algemene vijandelijkheden zouden kunnen verworden.

Maar, naar mijn mening zou het wezenlijke voordeel van het tot stand brengen van een dergelijke zone, naar de Rapacki- of enige andere formule in oneindige verscheidenheid van toepassing mogelijk, hierin bestaan, dat zij een proefneming van internationale controle zou mogelijk maken. Welnu, het lijkt vanzelf te spreken, dat, mocht de controle doelmatig functioneren, de internationale sfeer er in hoge mate zou door opgeklaard worden, het wederzijdse wantrouwen een minder scherpe vorm zou aannemen en de weg zou openstaan voor andere toepassingen van die controle, waarvan men voorshands zou aannemen, dat zij de toets heeft doorstaan.

Helaas moet worden betreurd, dat, enkele uitzonderingen niet te na gesproken, het Westen, op dit gebied, van een ontmoedigend immobilisme en behoudzucht laat blijken. Elk voorstel, dat ertoe strekt een gedemilitariseerde zone in het leven te roepen, wordt beschouwd als zijnde van zulke aard, dat het verdedigingsstelsel van de N.A.V.O. erdoor in het gedrang komt.

Zo heeft men onlangs een Nederlands staatsman, die anders wel gewend is verstandiger taal te spreken, horen verklaren, dat al de plannen van wat men thans «disengagement» noemt, door communistische denkbeelden zijn ingegeven en dus moeten verworpen worden. Deze verklaring is, historisch beschouwd, van twijfelachtig allooi. Zal men ook zeggen dat de heer Eden, de heer Van Zeeland en Maarschalk Montgomery verkapte communisten zijn?

De bemerking is evenwel tekenend voor een stelselmatig alles-negerende geest. Men wijst elke verandering in de huidige toestand van de hand. Goed en wel.

Maar, waarom klaagt men dan over de tegenwoordige toestand, als al de kunst van het Westen er moet op uitlopen die toestand tot in het oneindige te rekken?

Ik geef de voorkeur, wat mij betreft, aan de meer met de werkelijkheid rekening houdende en scherpzinnige houding van de bewindslieden van Canada of van een man als de heer Macmillan, die wel door niemand van communistische neigingen zal verdacht worden, maar die van oordeel is, dat, om de huidige toestand te verbeteren, moet onderhandeld worden in het teken van soepelheid en buigzaamheid. Het Engels pragmatisme blijkt hier redelijker dan het doctrinarisme of het cartesianisme van andere Westerse landen.

Een andere sector, waarin noemenswaardige uitslagen zouden kunnen verkregen worden, is het gebied van de kernexplosies. Het Oosten en het Westen hebben, op dit terrein, een nogal onaangenaam verstoptertjesspel gespeeld. Telkens een van de twee Blokken een opschorting van de explosieproefnemingen in overweging gaf, vond het andere alle mogelijke voorwendsels om zich daartegen schrap te zetten, omdat het zelf een reeks aan de gang zijnde proefnemingen verlangde af te doen. Eenmaal die reeks proefnemingen voltooid, verklaarde het bereid te zijn om niet meer opnieuw te beginnen, maar dan was het de beurt aan het andere Blok om het raadzaam te achten voor zijn rekening een nieuwe reeks van proefnemingen in te zetten.

Stellig, hier ook nog was het debat door wederzijds wantrouwen beheerst. Zou men het naleven van de verbintenis om aan de proefnemingen een einde te maken kunnen controleren?

Nochtans, te Genève, in augustus 1958, is men op een conferentie van Sowjetrussische en Westerse deskundigen eenstemmig tot het besluit gekomen, dat men, wetenschappelijk, de meeste kernexplosies kan opsporen. De controle was dus mogelijk. Deze bevestiging zou dus het sluiten van een politiek akkoord tot staking van al de proefnemingen moeten mogelijk gemaakt hebben. Tot nu toe is men daartoe evenwel niet gekomen. De ontploffingen duren voort en hoewel sommige politici de opinie trachten gerust te stellen over het «onbeduidend» gevaar dat zij voor het leven en de gezondheid van de bewoners van ons werelddeel vertegenwoordigen, hebben talrijke geleerden, daarentegen, alarmkreten laten horen. U herinnert zich zeker de ontroerende boodschap die door een bewonderenswaardige figuur, Dr. Albert Schweitzer, tot de hele wereld werd gericht. Volgens sommige geleerden zouden de radioactieve neerslagprodukten van de tot op heden gehouden ontploffingen oorzaak zijn, dat duizenden kinderen misvormd ter wereld zijn gekomen en zij zouden tienduizenden zoniet honderdduizenden gevallen van bloedkanker en van beenderenkanker veroorzaakt hebben.

Mochten zulke cijfers zelfs niet met wiskundige zekerheid vaststaan, toch lijdt het geen twijfel dat er ten minste een ernstig gevaar bestaat. Dit risico bestaat voor al de wereldbewoners, ongeacht of zij onder het communistisch stelsel of in een democratisch stelsel leven. Er bestaat op dit punt dus een gemeenschappelijk belang, dat de verantwoordelijke staatslieden een aansporing zou moeten zijn om uit het immobilisme te treden.

Een akkoord over bepaalde formules voor vermindering van de bewapeningen zou des te gemakkelijker moeten kunnen verkregen worden, daar de beide Blokken tot een punt van evenwicht van kracht zijn gekomen.

Men houdt het voor bewezen, dat zij elk genoeg atoombomben bezitten om de ganse wereld heel en al te vernietigen.

Men vraagt zich dan ook af wat zij nog meer willen... Wellicht staan de beide Blokken nog niet gelijk op elk gebied.

Grosso modo, in z.g. klassieke of «conventionele» wapens bezit de U.S.S.R. duidelijk het overwicht; zij beschikt over een hoog aantal divisies. Men heeft het cijfer 175 vermeld.

Op het gebied der kernwapens behouden de Verenigde Staten nog een klaarblijkelijke meerderheid door hun strategische luchtmacht, hun kernluchtmacht voor het uitvoeren van bombardementen en, inzonderheid, door het stelsel van bases die zij zich hebben verschaffd en die Sowjet-Rusland omsingelen.

Dit is een factor waarover in Westerse kringen niet veel wordt gesproken. Men neigt er toe de nadruk te leggen op al wat, uit oogpunt van bewapening, aan Sowjetrussische zijde de meerderheid verleent en het stilzwijgen te bewaren over de sectoren waar zij klaarblijkelijk de bovenhand bezitten. Dit is het normaal spel van de militairen, die overal en altijd een neiging vertonen, ten einde van de burgers de hun nuttig lijkende kredieten en manschappen los te krijgen, de klemtoon te leggen op datgene waaraan zij tekort hebben en de gebieden gering te schatten waarop zij in werkelijkheid over ruime middelen beschikken.

Feitelijk, wanneer men, voorzeker terecht, de Russen het verwijt toestuur onverzoonlijk te zijn en in talloze omstandigheden van zeer kwade wil te hebben laten blijken, zou men toch niet mogen voorbijgaan aan die psychose, dit minderwaardigheidscomplex, waarin het Westen ze gebracht heeft door ze te omsingelen. De politiek van een staat, die zich de bovenhand wil verschaffen, heeft er steeds toe gestrekt de eventuele tegenstander te omsingelen. De Duitsers van het Keizerlijk Duitsland en ook van de Hitler-tijd hadden het gevoel omsingeld te zijn door de twee nijptangen van het Frans-Russische bondgenootschap en dit bondgenootschap — waarvan ik niet het billijk karakter betwist — was op zijn beurt aanleiding tot het ontstaan van een nieuwe bewapeningswedloop. Het gaat nu ook niet anders, wanneer men objectief het basestelsel beschouwt dat de Russen omsingelt. Wat zouden de Amerikanen zeggen, mochten de Sowjets erin geslaagd zijn luchtmachtbases in Mexico en in Canada aan te leggen?

Hoe het ook zij, uit deze tweevoudige superioriteit, in klassieke wapens aan Russische zijde, in «omsingelingsbases» aan Westerse zijde, en uit de min of meer gelijke macht in kernwapens, volgt een zeker evenwicht, dat men het «evenwicht van de schrik» heeft genoemd.

Weliswaar trachten de beschroomde geesten hun immobilisme te verantwoorden door de bemerking, dat in de eerste plaats het vertrouwen zou moeten hersteld worden en dat wijzigingen in het status quo of toegevingen aan de tegenstander slechts zouden moeten in overweging genomen worden *nadat* dit vertrouwen zou hersteld zijn.

Ik meen, daarentegen, wat mij betreft, dat precies door wederzijdse toegevingen en door de eerste maatregelen van vermindering van of controle op de bewapeningen geleidelijk het vertrouwen zal terugkeren.

Anderen nog, die ik liefst de defaitisten van de vrede zou noemen, verklaren stellig dat elke onderhandeling met de Sowjets onmogelijk is, doordat zij steeds te kwader trouw zijn.

Laten wij onpartijdig oordelen. Wellicht heeft de houding van de Russen ons menigmaal bitter ontgoocheld en ontmoedigd. Doch, in twee omstandigheden ten minste hebben zij van een gematigde en tegemoetkomende houding blij gegeven, waarover het Westen

zich gelukkig heeft mogen achten: in de regeling van het Oostenrijkse vraagstuk en in hun betrekkingen met Finland.

Bovendien, indien elke onderhandeling met de U.S.S.R. onmogelijk is wegens haar kwade trouw, blijft er de Westerse landen, die ertoe besloten zijn geen geweld te gebruiken, niets anders meer over dan eens en voor altijd de verdeling van Duitsland, de aanhoudende spanning in Oost-Europa en de voortzetting van de bewapeningswedloop definitief te aanvaarden.

Dit immobilisme is een politiek van gemakzucht. Het is geen werkelijk moedige politiek.

De waarheid is, dat men er de moed moet toe hebben het — beperkt — risico te aanvaarden, dat aan elke toegeving verbonden is, liever dan een toestand in het leven te houden, waarin een veel groter gevaar schuilt, en ook aan te nemen, dat het tegenwoordige krachtenevenwicht een uitgangspunt zou moeten zijn voor een loyale inspanning tot beperking in bepaalde sectoren.

Vermindering van de militaire uitgaven zou het trouwens mogelijk maken een verhoogde hulp aan de onderontwikkelde volkeren te bieden.

Zoals generaal de Gaulle er onlangs nog, in verheven woorden, de nadruk op legde, is dit een probleem van menselijkheid, dat al de andere op de achtergrond zou moeten dringen.

Weet men wel, geachte vergadering, dat het percentage van de onbetwistbaar ondervoede wereldbevolking, dat voor de oorlog 38,6 bedroeg, heden gestegen is tot circa 60 %?

Weet men wel dat ieder jaar 35 miljoen mensen letterlijk van honger sterven?

Weet men wel dat de gemiddelde levensduur van de mens in Zweden 68 jaar bedraagt en in Indië amper 27?

Dat in bepaalde gewesten 50 % der kinderen vóór hun zesde jaar sterven?

Dat de helft van de volwassen mensen in de wereld niet kunnen lezen of schrijven en dat in sommige achteruitgebleven landen het aantal ongeletterden ruim 80 % bedraagt?

Dat het gemiddeld jaarlijks inkomen per inwoner, dat in de Verenigde Staten 1600 dollars bedraagt, slechts 25 dollars belooft in Indonesië?

Die toestand, die thans reeds erg genoeg is, zal nog verergeren, want de wereldbevolking neemt met 85.000 zielen per dag toe, zegge ongeveer 30 miljoen per jaar, en die bevolkingsaan groei doet zich vooral in de arme landen voor. De wereldbevolking, die heden 2,5 miljard zielen bedraagt, zal over 25 jaar waarschijnlijk tot 3,6 miljard stijgen.

De «rijke» volkeren mogen deze toestand niet langer aanvaarden terwijl zij alle middelen, om er verbetering in te brengen, in handen hebben. Zeker, deze toestand bestaat reeds geruime tijd en in de loop der eeuwen is de nood het lot van het grootste deel van het mensdom geweest. Thans beginnen echter de arme volkeren te beseffen dat hun toestand verbeterd kan worden, dank zij de moderne techniek. Zij aanvaarden hun lot niet meer met de gelatenheid en het fatalisme van het verleden. Indien onze beschaving aan hun wettige verlangens niet vlug genoeg tegemoet komt, hoe zouden wij dan twee derden van het mensdom kunnen verzoeken een beschaving te steunen, als zij zelfs niet in staat zou zijn in hun allereerste behoeften te voorzien?

Het is een in het Westen te zeer verspreide dwaaling, dat men de vrede en de veiligheid slechts met een militaire inspanning kan vrijwaren.

Gewis, een militaire inspanning blijft onmisbaar.

Maar, door de armoede te bestrijden dient men ten minste even krachtig zoniet doelmatiger de zaak van de vrede en het gaaf houden van de beschaving.

Had België enkele van de 15 tot 20 milliard, dat het voor zijn landsverdediging uitgeeft, aan het opruimen van de krotwoningen in de inlandse wijk in Leopoldstad besteed, zouden wij dan misschien niet de pijnlijke en bloedige gebeurtenissen van januari 1959 vermeden hebben?

Dames, Heren, het wordt tijd deze wellicht te lange doch onvermijdelijk onvolledige uiteenzetting te besluiten.

Ik denk, dat België de Atlantische alliantie onaangeroerd trouw moet blijven. Maar ik denk, dat het ook niet moet aarzelen om zijn moreel gezag van

loyaal en vredelievend klein volk te gebruiken, en aldus een inspanning te leveren om uit een krachten-slopend niets doen en laten begaan te geraken en om bemiddelende oplossingen in de hand te werken, die geleidelijk een verzachting zouden brengen van de dolle bewapeningslast die op alle volkeren van de wereld, zonder enige uitzondering, drukt en, daartegenover, de volkeren van het blanke ras te bewegen tot een ruime, edelmoedige en van begrip getuigende inspanning ten bate van honderden millioenen mensen die lijden, die vaak nog letterlijk van honger omkomen en die wij, op het stoffelijk vlak, niet zonder miskennis van onze belangen en, op het moreel vlak, niet zonder miskennis van wat recht is, aan hun armzalig lot in de toekomst mogen overlaten.

## RECHTSPRAAK

### HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 24 oktober 1957.

Voorzitter : M. Sohier.

Raadsheer-Verslaggever : M. Bareel.

Advocaat-generaal : M. Ganshof van der Meersch.

Advocaten : Mrs Simont en Van Rijn.

**Beroep in cassatie. — Bijzondere volmacht daartoe. — Bij artikel 417 W.v.S. voorgeschreven formaliteiten.**

*Artikel 417 van het Wetboek van Strafvordering, hetwelk onder meer bepaalt dat, in geval de verklaring van voorziening in cassatie wordt gedaan door een bijzonder gemachtigde, de volmacht aan de verklaring blijft vastgehecht, is toepasselijk op de voorziening in cassatie ter zake van gemeentebelastingen ingesteld tegen de beslissing van de bestendige deputatie van een provinciale raad.*

*In dit geval zijn de enige substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven formaliteiten de verklaring van voorziening, gedaan aan de griffier, de ondertekening van deze verklaring en de afgifte tegelijkertijd van het origineel van de volmacht door de gemachtigde aan de griffier.*

*Een onderscheid moet worden gemaakt tussen de handeling van de gemachtigde, die het origineel van de volmacht aan de griffier overhandigt om te worden gevoegd bij het proces-verbaal, dat de vaststelling van de verklaring van voorziening inhoudt en de daad van de griffier, die het origineel bij dat proces-verbaal voegt.*

*Al moet het niet afgeven van de volmacht ter griffie om bij de verklaring van voorziening te worden gevoegd de niet-ontvankelijkheid van de voorziening medebrengen, toch kan het nalaten door de griffier van het voegen van die volmacht bij het proces-verbaal, welke formaliteit uitsluitend door hem moet worden verricht, niet de nietigheid van de voorziening ten gevolge hebben, ingeval de lastgever aan de vereisten van artikel 417 W.v.S. voldaan heeft.*

*Deze formaliteit is slechts voorgeschreven ten einde het later onderzoek van de volmacht op haar echtheid door de partijen en het Hof mogelijk te maken.*

Stad Luik t/ N.V. Bon Marché.

Gelet op het besluit, op 2 juli 1956 genomen door de Bestendige Deputatie van de Provinciale Raad van Luik;

*Over de grond van niet-ontvankelijkheid door weerster afgeleid, enerzijds, hieruit dat de bij de uitgifte van de verklaring tot voorziening gevoegde volmacht blijkbaar het origineel van de volmacht is, dan wanneer deze, op straffe van niet-ontvankelijkheid van de voorziening, diende gevoegd te blijven bij de akte, houdende vaststelling van de verklaring tot verzoening vóór de provinciale griffier, en, anderzijds, hieruit dat, vermits in het dossier geen door de griffier, die voormelde verklaring ontvangen heeft, voor eensluidend gewaarmerkt afschrift berust van de aan de verklaarder afgeleverde volmacht, het Hof in de onmogelijkheid verkeert de regelmatigheid van de voorziening in cassatie na te gaan :*

*Overwegende dat artikel 417 van het Wetboek van Strafvordering, hetwelk onder meer bepaalt dat, in geval de verklaring tot voorziening door een bijzonder gemachtigde wordt gedaan, de volmacht aan de aangifte vastgehecht blijft, toepasselijk is op de voorziening tot cassatie, ingesteld ter zake van gemeentebelastingen, tegen de beslissing van de bestendige deputatie van een provinciale raad;*

*Overwegende dat in dit geval de enkele substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven formaliteiten zijn de verklaring tot voorziening, gedaan aan de griffier, de ondertekening van deze verklaring en de afgifte, tegelijkertijd, van het origineel van de volmacht door de volmachthouder aan de griffier;*

*Overwegende dat er een onderscheid dient te worden gemaakt tussen de handeling van de volmachthouder die aan de griffier het origineel van die volmacht overhandigt om te worden gevoegd bij het proces-verbaal hetwelk de vaststelling van de verklaring tot voorziening inhoudt, en de daad van de griffier die het origineel bij dat proces-verbaal voegt;*

*Overwegende dat, al dient het niet afgeven van de volmacht ter griffie om bij de verklaring tot voorziening te worden gevoegd de niet-ontvankelijkheid van deze met zich te brengen, toch kan het nalaten, door de griffier, van het voegen van die volmacht bij het proces-verbaal, welke formaliteit uitsluitend op hem rust, geen nietigheid van de voorziening ten gevolge hebben ingeval de lastgever aan de vereisten van artikel 417 van het Wetboek van Strafvordering voldaan heeft;*

*Overwegende dat deze formaliteit slechts vereist is*

ten einde het later onderzoeken van de volmacht op haar echtheid, door de partijen en het Hof mogelijk te maken;

Overwegende dat de bijzondere volmacht, door het college van Burgemeester en Schepenen gegeven aan M. Wilkin, directeur van de dienst der betwiste zaken, ten einde de provinciale griffier in kennis ervan te stellen dat de stad Luik zich in cassatie voorzag, bij de rechtspleging gevoegd is;

Dat onder de regelmatig bij de rechtspleging gevoegde stukken insgelijks een eensluitende uitgifte voorkomt van een akte van 24 juli 1956, naar luid van welke de provinciale griffier vaststelt dat M. Wilkin, «handelende krachtens een volmacht van 20 juli 1956, als bijzondere gemachtigde van het college van Burgemeester en Schepenen van voormelde stad», verklaard heeft zich tegen voormeld besluit in cassatie te voorzien;

Dat het Hof mitsdien in staat is, én de regelmatigheid van de volmacht na te gaan, én vast te stellen dat de verklaring regelmatig gedaan is door de persoon aan wie die volmacht afgeleverd was;

Waaruit volgt dat de grond van niet-ontvankelijkheid niet kan aangenomen worden;

*Gelet op het middel* hieruit afgeleid dat, hoewel aannemend dat het door verweerster aangebracht lichtend bord een reclame uitmaakt, welke volgens de verordening van de stad Luik van 27 april 1953 belastbaar is, de bestreden beslissing verweerster van de totaliteit der taxe over het dienstjaar 1954 ontslaat, om de reden dat bewuste reclame niet het blijvend karakter zou gehad hebben hetwelk vereist is om een directe taxe toepasselijk te maken:

*Gelet op het middel*, schending van artikel 97 van de Grondwet, doordat het bestreden besluit verweerster vrijstelling verleent van de totaliteit der taxe op de tekens en lichtende reclame over het dienstjaar 1954, zoals zij blijkt uit de verordening, op 27 april 1953 door de stad Luik ingevoerd en goedgekeurd door het koninklijk besluit van 20 augustus 1953, om de reden dat, vermits de litigieuze taxe een direct karakter heeft, zij niet mocht geheven worden voor een reclamebord dat niet blijvend in gebruik was,

dan wanneer aanlegster bij conclusies deed gelden dat «de directe taxe valt op een toestand, een hoedanigheid, een staat welke zich in dezelfde omstandigheden ieder jaar tussen dezelfde partijen kan herhalen», en het bestreden besluit nalaat dit middel te beantwoorden of daarop althans een dubbelzinnig antwoord verstrekt, wat met een ontbreken van antwoord gelijkstaat:

*Over beide middelen te zamen:*

Overwegende dat de belastingverordening, door de Luikse gemeenteraad op 27 april 1953 aangenomen, in artikel 1 een «jaarlijkse en directe taxe...» op de lichtreclame» invoert;

Overwegende dat de bepaling «directe» welke in een verordening aan een taxe wordt gegeven op zichzelf die taxe bewuste hoedanigheid niet kan verlenen; dat voormelde bepaling evenwel in aanmerking mag worden genomen als element voor de uitlegging van het voornemen van de stellers van de verordening en van haar draagwijdte; dat ten deze het bestreden besluit hieruit wettelijk heeft kunnen afleiden, dat de taxe de lichtreclame slechts trof in de gevallen waarin deze de nodige voorwaarden verenigde om in een directe taxe belastbaar te zijn;

Overwegende dat de directe belasting geen afzonderlijke of voorbijgaande feiten als grondslag heeft,

doch een uiteraard duurzame toestand, deze al dan niet blijvend zijnde;

Overwegende dat, waar het steunt op de feitelijke vaststelling dat het lichtend bord dat voor de betwiste aanslag als fundamenteel gediend had een «bij gelegenheid gevoerde en in wezen tijdelijke» reclame uitmaakte, het bestreden besluit impliciet erop gewezen heeft dat bewust bord niet een uiteraard duurzame toestand opleverde, en aldus zijn beslissing wettelijk gerechtvaardigd heeft;

Overwegende, enerzijds, dat, aangezien het besluit zijn dispositief wettelijk gerechtvaardigd heeft, de door het eerste middel gecritiseerde beschouwingen als overtollig voorkomen; dat dit middel bij gebrek aan belang niet ontvankelijk is;

Overwegende, anderzijds, dat daar het besluit erop gewezen had dat de litigieuze reclame geen uiteraard duurzame toestand opleverde, welke element voor het direct zijn van een taxe vereist is, het niet meer behoefde onderzoek te doen naar het bestaan van andere elementen welke, naar aanlegster beweerde, vereist waren voor dat karakter van de taxe; dat het tweede middel dienvolgens naar recht faalt;

Overwegende dat uit de stukken der rechtspleging waarop het Hof vermag acht te slaan, blijkt dat geen de openbare orde betreffende middel van ambtswege dient te worden opgeworpen;

*Om die redenen,*

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegster tot de kosten.

## HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 17 november 1958.

Voorzitter: M. Sohier.

Radsheer-verslaggever: M. Valentin.

Advocaat-generaal: M. Delange.

**Recht van tussenkomst van de aansprakelijkheidsverzekeraar voor het strafgerecht. — Beperking van dit recht.**

*De krachtens de wet van 1 juli 1956 voorziene vrijwillige of gedwongen tussenkomst van de verzekeraar voor het strafgerecht is slechts toegelaten, indien voor dit gerecht een burgerlijke vordering tegen de verzekerde tot herstelling van de door een motorvoertuig veroorzaakte schade is aanhangig gemaakt. Deze wet heeft aan de strafrechter geen bevoegdheid toegekend om uitspraak te doen over rechten, die de verzekeraar tegenover de verzekerde of de verzekeringnemer, b.v. wegens grove fout, zou kunnen doen gelden.*

Compagnie Luxembourgeoise «Le Foyer» t/  
Argembeaux.

Gelet op het bestreden arrest, op 31 maart 1958 door het Hof van beroep te Luik gewezen;

Over het enig middel afgeleid uit de schending van de artikelen 9, inzonderheid 9, 4de lid, van de wet van 1 juli 1956 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen, 1319, 1320 en 1322 van het burgerlijk wetboek en 96 van de Grondwet, doordat het bestreden arrest, in dit opzicht het beroepen vonnis bevestigend, het recht van aanlegster om tussen te komen in het vóór het strafgerecht han-

gende geding beperkt heeft tot de behandeling omtrent de door de burgerlijke partijen tegen beklaagde geëiste vergoedingen, om de reden dat de wet van 1 juli 1956 haar geen ander recht zou verlenen,

dan wanneer de tussenkomst van aanlegster enkel ertoe strekte de door beklaagde begane zware fouten te doen gelden, de wet van 1 juli 1956 zulke tussenkomst onbetwistbaar toelaat en het bestreden arrest, door uitspraak te doen zoals het gedaan heeft, geen passend antwoord verstrekt op de verklaring van aanlegster die, in haar conclusies in hoger beroep, betoogde dat haar tussenkomst diende te worden beschouwd als strekkend tot bewaring van haar recht :

Overwegende dat artikel 9 van de wet van 1 juli 1956 de vrijwillige of gedwongen tussenkomst van de verzekeraar voor het strafrecht afhankelijk stelt van de voorwaarde dat vóór dit gerecht de burgerlijke vordering ingesteld zij tot herstelling van de door een motorrijtuig veroorzaakte schade, ingesteld tegen de verzekerde, en dat deze bepaling uitsluit dat het strafrecht uitspraak kan doen over de rechten die de verzekeraar kan doen gelden tegenover de verzekerde of de verzekeringnemer;

Overwegende dat uit deze bepalingen volgt dat de wetgever bedoeld heeft de bevoegdheid van het strafrecht niet verder uit te breiden dan hetgeen nodig is voor de vrijwaring van de belangen van de benadeelde partij en de verzekerde;

Dat hij dienvolgens de verzekeraar niet veroorloofd heeft vóór dit gerecht de zware fouten te doen gelden die zijn verzekerde eventueel zou begaan hebben, en zodoende tegen deze tussen te komen met het oog op een vervolgend verhaal tegen de verzekerde of de verzekeringnemer;

Overwegende dat het bestreden arrest, door aanlegster het tussenkomen tot dergelijke doeleinden te weigeren, de wet juist toegepast en op de conclusies van aanlegster een passend antwoord verstrekt heeft;

*Om deze redenen,*

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegster tot de kosten.

## RAAD VAN STATE

4e kamer. — 26 januari 1959.

Eerste-Voorzitter : M. Suetens.

Raadsheren : M.M. Buch en Van Bunnens.

Substituut-Auditeur : M. Vander Stichele.

Advokaat : Mr. Houtekier.

**Benoeming tot hoogleraar. — Artikel 23 der wet van 28 april 1953. — Verschil tussen adviezen van twee faculteiten. — Aanstelling van commissie van vier bevoegde personen. — Verplichting voor de raad van beheer deze commissie te raadplegen vóór het uitbrengen van zijn advies.**

*Wanneer de adviezen van twee faculteiten betreffende de benoeming van een hoogleraar in een rijksuniversiteit verschillend zijn, dient de raad van beheer ingevolge artikel 23, 4e lid, der wet van 28 april 1953, een commissie van vier bevoegde personen te raadplegen, waarvan twee door de raad van beheer en twee door de minister worden aangewezen.*

*Deze commissie dient geraadpleegd te worden vooraleer de raad van beheer zijn advies uitbrengt.*

*Wanneer de raad van beheer zijn advies heeft uitgebracht vóór het raadplegen van deze commissie en dit advies samen met datgene van de commissie aan de bevoegde minister heeft overgemaakt, dient de benoeming die daarop volgt vernietigd te worden.*

Coppieters t/ Minister van Openbaar Onderwijs.

Arrest N° 6820.

Overwegende dat het beroep strekt tot de vernietiging van het koninklijk besluit van 5 januari 1957, waarbij De Ridder Victor tot docent bij de Hogere School voor Handels- en Economische Wetenschappen van de Rijksuniversiteit te Gent werd benoemd; dat het bestreden koninklijk besluit in het Belgisch Staatsblad van 15 februari 1957 werd bekendgemaakt;

Overwegende dat, door het overlijden van professor Storme, de cursus van « Overzicht der Financiële Wetgeving » in de Hogere School voor Handels- en Economische Wetenschappen van de Rijksuniversiteit te Gent, alsmede in de rechtsfaculteit was vrijgekomen; dat de raad van de Hogere School voor Handels- en Economische Wetenschappen in zitting van 2 december 1955 advies uitbracht en De Ridder als eerste kandidaat en verzoeker als tweede aanwees; dat de rechtsgeleerde faculteit op 3 december 1955 verzoeker als eerste en De Ridder als tweede kandidaat aanwees;

Overwegende dat, op 23 december 1955, de raad van beheer, na kennis te hebben gekregen van de adviezen der Hogere School en van de Rechtsfaculteit, Coppieters als enige kandidaat, met zeven stemmen tegen twee aanwees;

Overwegende dat, ten opzichte van deze toestand de raad van beheer, bij toepassing van artikel 23, laatste lid, van de wet van 28 april 1953, besloot vier bijzonder bevoegde personen te raadplegen waarvan twee door hem en twee door de Minister werden aangewezen; dat drie dezer personen advies uitbrachten ten voordele van verzoeker en één adviseerde voor De Ridder; dat de rector, bij brief van 6 juni 1956, deze adviezen aan de Minister toezond; dat daarop het bestreden koninklijk besluit werd genomen;

Overwegende dat verzoeker betoogt dat dit besluit onwettig is, omdat de raad van beheer van de Rijksuniversiteit te Gent, in strijd met het voorschrift van artikel 23, vierde lid, van de wet van 28 april 1953, de vier bevoegde personen waarvan sprake in het derde lid van dit artikel niet heeft geraadpleegd vooraleer hij zijn advies over de hem voorgelegde kandidaturen uitbracht; dat de derde en vierde leden van evengenoemd artikel bepalen :

« Vooraleer zijn advies uit te brengen, mag de raad van beheer vier bijzonder bevoegde personen raadplegen, die niet tot de universiteit behoren, en die voor de helft door de Minister van Openbaar Onderwijs, voor de helft door de raad van beheer worden aangevuld. Sommigen ervan mogen van vreemde nationaliteit zijn.

Deze raadpleging is verplicht wanneer de raad zich niet aansluit bij het advies van de faculteit op welker programma de cursus geplaatst is of wanneer het advies van deze faculteit verschilt van het advies van een andere geraadpleegde faculteit ».

Overwegende dat verzoeker zich tot staving van zijn betoog beroept op de woorden « deze raadpleging » waarmede het vierde lid aanvangt, en betoogt dat de wetgever met deze verwijzing naar het voorgaande lid bedoelde, dat in de onder het vierde lid vermelde gevallen de onder het derde lid bepaalde procedure zou worden gevolgd; dat de tegenpartij van haar kant doet gelden dat de verwijzing naar het derde

lid alleen dient om de aard van de raadpleging te bepalen zonder daarbij ook te zeggen welke procedure in dit geval moet worden gevolgd;

Overwegende dat uit evengenoemd vierde lid volgt, dat een eventueel verschil tussen het advies van de faculteit en dat van een andere faculteit op zichzelf al de verplichting medebrengt, vier bevoegde personen te raadplegen zonder dat de raad van beheer zich vooraf over de voorgelegde kandidaturen hoeft uit te spreken; dat, waar de wetgever in het vierde lid verwijst naar het voorgaande lid, hij heeft willen voorschrijven dat voor de in het vierde lid bedoelde gevallen, dezelfde procedure, namelijk de raadpleging van vier bevoegde personen voorafgaande aan het advies van de raad van beheer, moet worden gevolgd;

Overwegende dat hieruit volgt dat, na deze raadpleging, de raad van beheer verplicht was een gemotiveerd advies uit te brengen over de kandidaten; dat, als de raad van beheer zodanig advies niet heeft uitgebracht, hij het voorschrift van het vierde lid van bovengenoemd artikel 23 niet heeft nageleefd.

*Besluit :*

*Artikel 1 :*

Het koninklijk besluit dd. 5 januari 1957 houdende benoeming van Victor De Ridder tot docent bij de Hogere School voor Handels- en Economische Wetenschappen van de Rijksuniversiteit te Gent is vernietigd.

*Artikel 2.*

De kosten, ten bedrage van zevenhonderd vijftig frank, komen ten laste van de Belgische Staat.

*Artikel 3.*

Dit arrest zal bij uittreksel in het Belgisch Staatsblad worden bekendgemaakt.

## HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

1e Kamer. — 9 februari 1959.

Voorzitter : M. Van Hal.

Raadsheren : M.M. de la Vallée Poussin en Colson.  
Advocaat-generaal : M. van den Eynden de Rivieren.  
Advocaten : Mrs Van Cauter en J. De Schrijver.

**Faillissement. — Hoger beroep tegen een vonnis op verzet, waarbij het faillissement is ingetrokken. — Positie van de curator. — Vereisten voor de intrekking, resp. voor het uitspreken van de faillissementsverklaring.**

*Een bij verstek uitgesproken faillissementsverklaring wordt op verzet van de schuldenaar ingetrokken. Bij hetzelfde vonnis wordt de curator « buiten ieder geding gesteld ». Het door de schuldeiser tegen deze beslissing ingestelde hoger beroep is ook ten aanzien van de curator ontvankelijk. Deze curator, die als verweerder in verzet in eerste aanleg partij was, moet dit in hoger beroep blijven; het Hof neemt immers kennis van het verzet in zijn geheel, dat als ondeelbaar te beschouwen is en waarin de curator als wettelijk vertegenwoordiger van de schuldeisers moet optreden.*

*Om te beoordelen of het faillissement kan worden ingetrokken moet nagegaan worden, of op de dag*

*van het verstekvonnis de schuldenaar zijn betalingen gestaakt had of zijn krediet geschokt was.*

*In de faillissementswet is een algemene staking van de betalingen niet als een vereiste gesteld; de niet-vereffening van een enkele schuld kan de faillissementsverklaring wettigen, indien daardoor het handelskrediet van de schuldenaar aan het wankelen wordt gebracht. Dit laatste is het geval, wanneer de wanbetaling van aard is de zaken van de schuldenaar in gevaar te brengen of het gevolg is van een voor de gezamenlijke zaken van de schuldenaar gevaarlijke toestand. Aldus kan de niet-betaling van werkgeversbijdragen aan de R.M.Z. een ernstig gevaar voor het handelspatrimonium van de schuldenaar opleveren.*

R.M.Z. t/ cs. Van Eepoel en Mr. De Schrijver q.q.  
(faillissement Van Eepoel)

Gezien, in regelmatige vorm :

1. het bestreden vonnis, op verzet door de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen, op 11 oktober 1956 geveld, waarvan geen akte van betekening voorgebracht wordt;

2. de akte van beroep op 14 november 1956 op verzoek van de oorspronkelijke aanlegger betekend;

3. het exploit van herdaging, op 16 oktober 1958, aan eerste en tweede geïntimeerde betekend;

Gehoord appellant, alsook derde geïntimeerde, in hun besluiten en middelen;

Aangezien eerste en tweede geïntimeerde, alhoewel herdaagd, geen pleitbezorger aanstelden; dat artikel 153 der wet op de Burgerlijke Rechtspleging derhalve toepasselijk is wat hen betreft;

Overwegende dat bij vonnis bij verstek op 4 oktober 1956 door de eerste rechter geveld :

1. eerste geïntimeerde failliet verklaard werd en een rechter commissaris aangesteld werd;

2. derde geïntimeerde als curator aangesteld werd;

Overwegende dat op verzet van eerste geïntimeerde, de eerste rechter, bij vonnis dd. 11 oktober 1956, de faillietverklaring introk en eerste geïntimeerde terug in al haar rechten herstelde;

*A. Ontvankelijkheid.*

Overwegende dat derde geïntimeerde de onontvankelijkheid van het beroep opwerpt, voor zoverre het tegen hem aangetekend werd;

dat hij, tot staving van zijn exceptie, beweert dat hij door het vonnis dd. 11 oktober 1956, « buiten ieder geding » werd gesteld en dat hij zonder hoedanigheid is om in deze zaak stelling te nemen;

Overwegende dat door de overdragende uitwerking van het beroep, het thans behoort te beslissen nopens het verzet tegen het vonnis van faillietverklaring dd. 4 oktober 1956;

Dat het aldus plaatsgrijpt, na te gaan of de eerste rechter de faillietverklaring met reden introk of niet;

Overwegende dat het verzet werd gedaan, zoals het hoorde, tegen appellant, schuldeiser die de faillietverklaring vervolgde en tegen de curator (Fredericq, Principes, T. III, n° 1223 & 1224 — Traité T. VII, D.I. n° 37, 39 & 40; zie ook R.P.D.B. V° faillite et Banqueroute n° 223);

Overwegende dat de curator, als verweerder op verzet, partij was terzake in eerste aanleg; dat hij het moet blijven als geïntimeerde voor het Hof van Beroep; dat dit laatste dient, inderdaad, kennis te nemen van

het verzet in zijn geheel, daar het om een ondeelbare zaak gaat, waarin de curator optreedt als wettelijke vertegenwoordiger van de schuldeisers aan dewelke het te vellen arrest tegenstelbaar moet zijn (Fredericq, Traité, n° 43 & 44);

Overwegende dat uit voorgaande beschouwingen voortvloeit dat het beroep, dat trouwens regelmatig is naar de vorm, als ontvankelijk voorkomt;

*Ten Gronde.*

Overwegende dat het behoort, om de oordelen of de faillietverklaring dient ingetrokken te worden, na te gaan of op de dag van het verstekvonnis van faillietverklaring, eerste geïntimeerde haar betalingen gestaakt had en of haar krediet geschokt was (Beroep Brussel, 1ste kamer, 14 april 1954 — 1953-1954, Vol. 1719);

Overwegende dat derde geïntimeerde opwerpt — de redenering van de eerste rechter praktisch hernemende 1° dat eerste geïntimeerde « angstvallig en regelmatig al haar schulden betaald heeft, onmiddellijk na ontvangst van de rekeningen of facturen »; 2° dat ze slechts twee schulden heeft: a) deze tegenover de fiscus waarmede ze een overeenkomst trof; b) deze jegens appellant; 3° dat wat de tweede schuld betreft, ze reeds aanzienlijke bedragen betaalde;

Overwegende dat er, nopens dit laatste punt, valt op te merken dat uit het door appellant voorgelegde rekeningsuittreksel, gaande van 16 december 1946 tot 4 september 1956, blijkt dat eerste geïntimeerde tijdens deze periode op de globale schuld van 306.873 F. slechts afkortingen aan appellant betaalde ten belope van 57.353 F.;

dat ze hem, aldus op 4 oktober 1956, een saldo van 249.518 F. schuldig bleef;

Overwegende anderzijds, dat de wet de faillietverklaring niet onderwerpt aan een algemene staking van de betalingen; dat de niet vereffening van een enkele schuld volstaat indien zulks het wankelen van het handelskrediet teweeg kan brengen;

dat het wankelen van het krediet een werkelijkheid is zodra de wanbetaling van aard is de handelszaken van de schuldenaar in gevaar te brengen of het gevolg is van een toestand gevaarlijk voor de gezamenlijke zaken van de schuldenaar (Fredericq, Traité, T. VII. n° 14 & 16; R.P.D.B. v° faillite, n° 71, 72, 89, 90-2° & 92; Beroep Brussel, 1ste kamer, 30 april 1957, R.W. 1957-1958, Kol. 21); dat zulks namelijk het geval is indien de belanghebbende een belangrijke som wegens sociale lasten jegens de R.M.Z. schuldig is; dat het inderdaad niet ernstig kan betwist worden dat het gebrek aan betaling der werkgeversbijdragen, door de automatische aangroei van de daarop verschuldigde verhogingen en intresten en om reden van het voorrecht aan dergelijke schuldvordering gehecht, een zeer ernstig gevaar uitmaakt voor het handelspatrimonium van de schuldenaar (Piret-Revue Critique de Jurisprudence Belge - 1957, P. 209);

Overwegende dat eerste geïntimeerde op 4 oktober 1956 in de onmogelijkheid verkeerde haar schuld te betalen of een lening bij derden aan te gaan om deze te delgen;

Overwegende dat deze toestand niet kan aangezien worden als zijnde van voorbijgaande aard;

Overwegende inderdaad, dat ingevolge de in kracht van gewijsde gegane vonnissen door de Vrederechter van het tweede kanton te Antwerpen geveld tussen 6 juli 1952 en 17 mei 1956, de geldelijke toestand van geïntimeerde niet verbeterde doch integendeel verer-

gerde vermits haar schuld jegens appellant op 5 dec. 1957 263.830 F. beliep;

Overwegende dat de omstandigheid, dat belanghebbende op 4 oktober 1956, geen commerciële schulden had, niet belet dat de wanbetaling van haar schuld tegenover appellant, haar handel in gevaar bracht en haar krediet schokte;

Overwegende dat appellant bovendien terecht constateert dat het schijnkrediet dat eerste geïntimeerde tracht te handhaven bij haar leveranciers, met hun facturen te betalen slechts kan bereikt worden door wederrechtelijke middelen, namelijk:

a) door het niet betalen van haar schuld tegenover appellant;

b) door de geldsommen, die geïntimeerde niet ontkent van de lonen van haar werknemers afgehouden te hebben, aan hun wettelijke bestemming te onttrekken;

Overwegende dat zulke handelwijze op zich zelf van aard is om de faillietverklaring van een schuldenaar te rechtvaardigen (Piret-Rev. Critique de Jurisprudence Belge 1957 p. 209);

Overwegende dat uit deze beschouwingen voortvloeit dat men tevergeefs de staking van betaling en het wankelen van het krediet in hoofde van eerste geïntimeerde op 4 oktober 1956 zou betwisten; dat de faillietverklaring bij verstekvonnis op voormelde datum gerechtvaardigd was;

*Om deze redenen:*

Het Hof,

Rechtdoende op tegenspraak wat appellant en derde geïntimeerde betreft en bij verstek tegen eerste en tweede geïntimeerden, wegens niet verschijnen, bij een arrest dat zal aangezien worden als op tegenspraak geveld tussen al de partijen in zake en niet vatbaar voor verzet, krachtens artikel 153 van het Wetboek voor Burgerlijke Rechtspleging;

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935, waarvan toepassing werd gedaan;

Gehoord de Heer van den Eynden de Rivieren, Advocaat-generaal in zijn eensluidend advies ter openbare zitting gegeven;

Machtigt eerste geïntimeerde om voor het gerecht op te treden;

Ontvangt het beroep;

Verklaart het gegrond;

Vernietigt de bestreden beslissing voor zoverre ze het verzet gegrond verklaart en het vonnis van faillietverklaring op 4 oktober 1956 door de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen intrekt;

Verbeterende desaangaande;

Zegt dat voormeld vonnis zijn volle uitwerking zal hebben;

Verwijst geïntimeerden in de kosten van beide aanleggen.

---

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

---

**HOF VAN BEROEP TE GENT**

3e Kamer. — 29 maart 1958.

Voorzitter : M. Vanden Abeele.

Raadsheren : M.M. Morel de Westgaver en Levebvre.

Advocaat-generaal : M. Bonte.

**Briefgeheim. — In casu geen schending van het briefgeheim.**

*Wanneer ten gevolge van het aanbrengen van de poststempel de naam van de geadresseerde niet meer goed leesbaar was en diensgevolge de brievenbesteller bedoelde brief heeft overhandigd aan een persoon, die hij meende de geadresseerde te zijn, welke persoon in de mening, dat de brief voor hem bestemd was, deze heeft geopend, is niet het briefgeheim geschonden.*

*Het toevallig kennisnemen van de inhoud en het overmaken daarna van de brief aan de overheid leveren niet een schending op van het in art. 22 van de Grondwet gewaarborgde recht; in casu is de plicht nagekomen, die op ieder burger rust, om aan de Procureur des Konings mede te delen, dat het gepleegd zijn van een misdrijf gebleken is.*

O.M. t/ X. en Y.

Overwegend dat het Openbaar Ministerie tijdig en regelmatig hoger beroep ingesteld heeft;

Overwegend dat de straffbare handelingen door de beklaagden in Mei 1957 gepleegd aan het licht kwamen ten gevolge van de opening door soldaat Malfaison van een brief geschreven door eerste beklaagde en door hem verzonden aan de tweede beklaagde; dat uit bedoeld schrijven bleek dat tussen de beklaagden homoseksuele verhoudingen bestonden;

Dat kwetsieuze brief aan de rijkswacht overgemaakt werd en dat de beklaagden deze verhouding toegaven en bekenden in het openbaar de zeden te hebben geschonden te samen in mei 1957 en de tweede beklaagde daarenboven met een meisje in februari 1957;

Overwegend dat de eerste beklaagde aanvoert dat al de bewijzen welke tegen hem verzameld werden het gevolg zijn van de schending van het briefgeheim en dat bewijzen voortvloeiende uit wederrechtelijke daden uit de bundel dienen verwijderd te worden;

Overwegend dat indien weliswaar de Grondwet de onschendbaarheid van het geheim der brieven huldigt en art. 460 S.W.B. alsook de wet van 26 december 1956 deze onschendbaarheid bekrachtigt, ter zake echter het geheim der brieven niet werd verkracht; dat inderdaad ten gevolge van het aanbrengen van de poststempel op de omslag de naam van de bestemming « S.M. Monfrans Etienne » (stuk opgebundeld onder nr. 15) niet meer goed leesbaar was, zodat noch de militaire postbode met in het kamp te Spich verkeerdelijk de brief te overhandigen aan soldaat Malfaison die hij meende de bestemming te zijn, noch soldaat Malfaison met de brief te openen die bij te goeder trouw voor hem bestemd achtte zich schuldig hebben gemaakt aan schending van het briefgeheim;

Dat derhalve met toevallig kennis te nemen van de inhoud van de brief en met daarna het schrijven aan de overheid te hebben overgemaakt Malfaison niet alleen het verbod opgelegd door art. 22 van de Grondwet niet heeft geschonden doch de plicht vervuld heeft welke op ieder burger rust van aan de Procureur des Konings te vermelden dat een misdrijf gepleegd werd;

Overwegend dat bij het onderzoek en de behandeling

der zaak voor het Hof de feiten lastens beklaagden bewezen zijn geworden;

Overwegend dat de straffen hierna bepaald aan het Hof als rechtmatig voorkomen;

Om deze redenen,

Gelet op art. 24 der wet van 15 juni 1935, 186, 211, 194 W.B.S.V., art. 40, 50.385 al I, 386 S.W.B., 140 W 18.6.1869 gew. door art. 2 W 4.9.1891, alle wetbepalingen door de voorzitter op deze terechtzitting aangeduid:

Het Hof, wijzend bij verstek voor M. en op tegenspraak voor M. H.;

Ontvangt het beroep van het Openbaar Ministerie en er op wijzend:

Doet het bestreden vonnis te niet en opnieuw wijzend, met eenparigheid van stemmen, veroordeelt M.H. wegens de verdenking A tot een gevangenisstraf van drie maanden en een geldboete van vijftig frank of een vervangende gevangenisstraf van vijftien dagen, en M.E. voor de verdenking B tot twee gevangenisstraffen ieder van acht dagen en twee geldboeten ieder van zes en twintig frank of een vervangende gevangenisstraf van acht dagen ieder;

Ontzet de beklaagden gedurende een termijn van vijf jaar uit de rechten vermeld in art. 31 S.W.B. 1.3.4.5.

Veroordeelt de beklaagden ieder in de helft der kosten van beide instantiën.

**HOF VAN BEROEP TE LUIK**

5e Kamer. — 20 januari 1959.

dd. Voorzitter : M. Goffinet.

Raadsheren : MM. Ulrix en de Schaetzen.

Advocaat-generaal : M. Cappuyns.

Advocaten : Mrs. A. Bijvoet, Rombouts en Blanchaert.

**Onvrijwillige doding. — Vereisten voor de toepasselijkheid van art. 419 S.W. — Voorafbestaande ziekte van het slachtoffer.**

*Voor de toepasselijkheid van art. 419 S.W. is niet vereist, dat de dood het gevolg zou zijn van voorafgaande slagen of verwondingen in de zin van art. 420 S.W., d.w.z. uitwendige of inwendige letsels, die aan het menselijk lichaam door mechanische of chemische op de lichaamsgesteldheid inwerkende oorzaken van buiten uit worden toegebracht. Het volstaat, dat er een oorzakelijk verband tussen het gebrek aan voorzorg of vooruitzicht en het overlijden zou bestaan.*

*De wet vereist geenszins, dat de begane onvoorzichtigheid de enige oorzaak van de dood zou zijn. De eventueel vooraf bestaande ziekte van het slachtoffer is rechtens zonder betekenis, wanneer de onvoorzichtigheid van de verdachte de « noodzakelijke voorwaarde » van het overlijden is geweest.*

O.M. en cs. Wouters t/ Sterckx

Beticht van te Hasselt de 25 juni 1957:

Onvrijwillig bij gebrek aan vooruitzicht of voorzorg, doch zonder het inzicht om de persoon van een andere aan te randen:

A. De dood te hebben veroorzaakt van Wauters Raymond;

B. Slagen of verwondingen te hebben veroorzaakt

aan Janssens Gaston, Luyckx Romain, Matray Albert en Moyano Jean;

*Bij samenhang :*

C. Bestuurder zijnde van een voertuig, op de openbare weg die een manoeuvre wil uitvoeren, waardoor de normale gang van de andere bestuurders kan belet of gehinderd worden, verzuimd te hebben hen te laten voorgaan;

D. De bestuurder zijnde van een voertuig op de openbare weg die naar links wil afslaan om de rijbaan te verlaten, of om zijn voertuig aan de linkerzijde van de rijbaan tot staan te brengen, niet vooraf zijn voornemen kenbaar gemaakt te hebben overeenkomstig art. 44 en zich niet vooraf naar links te hebben begeven zonder de normale gang van het tegemoetkomend verkeer te beletten, of te hinderen en vervolgens het manoeuvre met matige snelheid te hebben uitgevoerd.

Gezien door het Hof het vonnis waartegen beroep is, gewezen den een en dertigste Mei 1900 acht en vijftig, door de correctionele rechtbank van Hasselt, Kamer van drie Rechters, dat statuerende op tegenspraak, betichte voornoemd schuldig verklaart aan de feiten B, C en D der dagvaarding; alle meer uitgebreide en andere besluiten verwerpende, veroordeelt betichte voor de feiten B, C en D der dagvaarding tot een gevangenzitting van vijftien dagen en een geldboete van honderd frank gebracht op tweeduizend frank, subsidiair vijftien dagen gevangenis.

Spreekt hem vrij van de betichting A der dagvaarding;

Verklaart de aanstelling der burgerlijke partijen ontvankelijk maar bij vrijspraak van betichte voor onvrijwillige doding, verklaart zich onbevoegd om kennis te nemen van de eis der burgerlijke partijen, ingesteld ingevolge de betichting A der dagvaarding;

Veroordeelt betichte te betalen aan de burgerlijke partij Roger Gilberte voornoemd de hiernavermelde bedragen:

Schade aan de wagen 24.821 fr.; depannagekosten 710 fr.; hetzij te zamen 25.531 fr. vermeerderd met de vergoedende intresten vanaf 25 juni 1957 tot 8 februari 1958 en van dan af tot de gerechtelijke intresten en de kosten van stelling, deze onberekend.

Legt de kosten van stelling van de burgerlijke partij Wouters ten haren laste;

Verwijst betichte in de kosten van het geding;

Gelet op het vonnis gewezen door de correctionele rechtbank te Hasselt d.d. een en dertig Mei 1900 acht en vijftig;

Overwegend dat de door de onderzoeksrechter aangestelde deskundigen dhrn. Ingenieur Vandeweerd alsmede dhrn. Dokters Warin en Vannerum ter zitting door de Rechtbank verhoord werden nadat zij slechts de eed van getuige hadden afgelegd; dat zij evenwel verhoord werden niet alleen nopens de door hen tijdens het vooronderzoek gedane vaststellingen en navorsingen, maar dat er tevens beroep werd gedaan op hun technische bevoegdheid; dat zij aldus ter zitting in hun hoedanigheid van deskundigen gepresterd hebben; dat zij bijgevolg ook de door artikel 44 van het Wetboek van Strafvordering voorziene eed hadden dienen af te leggen;

Overwegende dat derhalve het ter zitting van de Rechtbank gevoerde onderzoek door nietigheid is aangetast, alsmede het bestreden vonnis hetwelk zich gezegde nietigheid heeft toegeëigend;

Overwegend dat het Hof de zaak tot zich dient te trekken;

Overwegend dat het is komen vast te staan — zonder

acht te slaan op het nietig onderzoek voor de Rechtbank — dat de ten laste van beklagde gelegde strafbare feiten bewezen zijn, zoals zij in de dagvaarding voorzien en omschreven zijn;

Overwegend dat de fout van beklagde in het kwetsiefs ongeval onbetwistbaar is, daar waar hij, bestuurder zijnde van een voertuig op de openbare weg, met onvoldoende voorzorgen — en in strijd met de bepalingen van de wegcode — plots naar links is ingeslagen dan wanneer hij gevolgd werd door een andere wagen, derwijze dat de aanrijding onvermijdelijk werd;

Overwegend dat beklagde voorhoudt dat de dood van Wouters Raymond, die plots overleden is pas enkele uren na het ongeval waarvan hij het slachtoffer is geweest, evenwel niet kan toegeschreven worden aan slagen of verwondingen betoegeld door artikels 418 en volgende van het strafwetboek; dat hij beweert « dat een ziekte of een verwikkeling van ziekte, vreemd aan slagen of verwondingen, horen buiten voorschreven wettelijke vooruitzichten »;

Overwegend dat de vraag te weten in hoeverre het overlijden van het slachtoffer in verband staat met het ongeval, op enigszins uiteenlopende wijze beantwoord werd door de wetsdokers en door de geneesheren waarvan om het advies verzocht werd, zowel door de verdediging als door de burgerlijke partijen;

Overwegend echter, dat er dient aangestipt dat de oorsprong en de ontwikkeling van de dodelijke ongesteldheid van Wouters geen aanleiding gegeven hebben tot betwisting;

Overwegend dat in dergelijke omstandigheden het door beklagde gevraagd verhoor van de deskundigen ter zitting van het Hof als niet pertinent voorkomt;

Overwegend dat het vaststaat dat het slachtoffer overleed « tengevolge van haemorrhagische apoplexie van het myocard, door thrombose van de linker A coronaria » (crisis van angina pectoris); dat de oppervlakkige kneuzingen op de onderste ledematen vastgesteld, vreemd zijn aan de dood; dat gezegde hartkrisis evenwel uitgelokt werd, door de emotie en de opwinding, veroorzaakt door het verkeersongeval, hetwelk aldus de rol van onmiddellijke doodsoorzaak speelt bij een persoon die reeds te voren lijdend was aan vaatclerose en coronaritis met sclérose van het pyocard;

Overwegend dat artikel 419 van het strafwetboek niet vereist dat de dood het gevolg zou geweest zijn van een voorafgaandelijke slag of verwonding in de zin van artikel 420 van hetzelfde wetboek, dit is van een uitwendig of inwendig letsel dat aan het menselijk lichaam van buiten uit door een mechanische of chemische op de lichaamsgesteltenis inwerkende oorzaak wordt toegebracht;

Overwegend dat het volstaat, zoals in onderhavig geval, dat er een oorzakelijk verband bestaat tussen enerzijds het gebrek aan voorzorg of vooruitzicht en anderzijds het overlijden;

Overwegend dat de wet geenszins vereist dat de door de beklagde begane onvoorzichtigheid de enige oorzaak zou geweest zijn van de dood; dat de voorafgaandelijke bestaande gezondheidstoestand van het slachtoffer zonder uitslag blijft, wanneer zoals « in casu » de onvoorzichtigheid de noodzakelijke voorwaarde is geweest van het overlijden;

Overwegend dat de vier betichtingen toepasselijk zijn op één en zelfde strafbare gedraging; dat er bijgevolg maar één enkele straf dient te worden uitgesproken, namelijk de zwaarste;

Overwegend dat beklagde plichtig zijnde aan de onvrijwillige doding van Wouters Raymond, de tegen hem aangestelde burgerlijke partijen ontvankelijk zijn in hun vorderingen;

Overwegend dat beklagde de gehele verantwoorde-

lijkheid draagt in het ongeval, daar er geen fout bewezen is in hoofde van Wauters;

Overwegend dat de partijen geen voldoende uitleg verstrekt hebben nopens de hoogte van de geleden schade;

Overwegend dat er dientengevolge aanleiding toe bestaat desaangaande een heropening der debatten aan te bevelen;

## BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

2e Kamer bis — 21 januari 1959.

Voorzitter : M. Wildiers.

Rechters : M.M. Blockx en Hernould.

Advocaten : Mrs E. Boonen en E. Deckers.

### Onrechtmatige overheidsdaad. — Aanwezigheid bij duisternis van een onverlichte schipdeur in een waterweg.

*Het meren in de onmiddellijke nabijheid van een bruggeul van een schipdeur van 7,5 m. breedte, die niet verlicht is en op geen voldoende afstand kan worden gezien, levert een fout op in de zin van art. 1382 B.W., onverschillig welke eventuele reglementsbepalingen toepasselijk mochten zijn.*

Kegels t/ Stad Antwerpen.

Overwegende dat de eis strekt tot vergoeding der schade door aanlegster geleden ingevolge een aanvaring van haar motorschip «Leon» met een schipdeur, eigendom van verweerster;

Overwegende dat partijen het eens zijn dat op 19 november 1956, tussen 19.30 en 21 u. — in ieder geval bij volkomen duisternis — het ledig motorschip «Leon», groot 385 ton, 39,59 meter lang, 5,08 meter breed, voor rekening van aanlegster door zetschipper De Vries bestuurd werd van het Albertkanaal-Straatsburgdok, via de Albertbrug, richting Lefebvredok; dat de schipper het inzicht had zich naar het Oude dok te begeven, doch daar hij zich gehinderd achtte door een zeerschip dat in het Lefebvredok manoeuvreerde om het droge dok nr 7 in te varen, en door het scheepsverkeer dat richting Albertkanaal voer, het verkieslijk oordeelde zijn schip te gaan meren aan de kaaimuur nr 60 van het Lefebvredok, dat aan kaai nr 60 echter een niet van eigen verlichting voorziene schipdeur, eigendom van verweerster gemeerd lag, waarmede de «Leon» in aanvaring kwam;

Overwegende dat bij minnelijk akkoord van 19 april 1957, dhr F. Verworst als deskundige aangesteld werd; dat deze expert nagenoeg anderhalf jaar in een verslag van 30 oktober 1958 tot het besluit kwam dat hij «de vaste mening toegedaan is dat de schade door de «Leon» geleden ten gevolge van de botsing op de schipdeur, enkel aan de onachtzaamheid van de schipper te wijten is »;

Overwegende dat dhr Verworst, de schipper De Vries, een sassenier Bessems, en een sassenier Schepers onderhoorde; dat hij tevens persoonlijke vaststellingen deed;

Overwegende dat uit deze vaststellingen blijkt dat de schipdeur gemeerd lag op ongeveer 40 meter van de Albertbrug, en «zeker een paar meter boven de kaai» uitstak; dat «er langs de kaai maar een enkele lichtpaal op +— 2 m van de Albertbrug geplaatst is

en waarvan het geelachtig licht de schipper geenszins kan verblinden »; dat «onder het afdak dat 85 meter lang en 35 meter breed is en op 13 m (ten noorden) van de kaaimuur aangelegd is, 21 lampen op een zekere (?) afstand van het dak geplaatst zijn »; dat «wij (dhr Verworst) tijdens ons onderzoek, bij donker weder, ons hebben kunnen overtuigen, dat deze lampen niet rechtstreeks de kaai belichten, doch toelaten gemakkelijk een voorwerp te onderscheiden dat boven de kaaimuur uitsteekt »;

Overwegende dat het verslag van dhr Verworst verder vermeldt: «Als men in acht neemt dat de schipdeur zeker een paar meter boven de kaai uitsteekt en de achtergrond van deze kaai door lampen van het afdak belicht is, zodat het boven de kaai uitstekend deel van de deur zich daarop zeer goed aftekent voor iedereen die zich langs het vaarwater bevindt, zoals wij trouwens hebben kunnen vaststellen, leidt het geen twijfel dat de schipper deze schipdeur zeker ten minste hebben kunnen zien, vanaf het ogenblik dat de Albertbrug werd opgehaald. Ten andere, gezien dat verschillende binnenschepen met belichte stuurhutten zich naast elkander achter de schipdeur hadden gemeerd en dus daarbuiten staken, heeft de schipper de zwarte gedaante van de betwiste deur, die in deze omstandigheden sterk genoeg tegen de belichte lichter afstak, ongetwijfeld tijdig moeten bemerken »;

Overwegende dat sassenier Schepers, welke zich op de schipdeur bevond, verklaarde dat het schip «Leon» hard naar stuurboord uitgekomen was, dat dit schip zich volgens het detailplan, voorgebracht door verweerster, midden door de vaargeul onder de Albertbrug, begaf;

Overwegende dat volgens hetzelfde plan, aannemende dat de lichter «Leon» het midden of het meer noordelijk deel van gezegde vaargeul aanhield, de schipdeur zich niet bevond tussen de lichten van het afdak en het oog van de schipper; dat het dan ook geheel ten onrechte is dat de heer Verworst oordeelt dat «het boven de kaai uitstekend deel van deze deur zich daarop zeer goed aftekent »;

Overwegende dat men zich overigens bij duisternis geen beeld kan vormen nopens de dikte van een zich op een verlichte achtergrond aftekenend voorwerp; dat hierbij terloops kan aangestipt worden dat de deskundige het niet nodig achtte zich van deze afmetingen van de schipdeur te vergewissen; dat deze volgens de gegevens verstrekt door verweerster, 31,38 m lang en 7,50 m breed was;

Overwegende dat het verder in verband met deze zaak niet het minste belang heeft te onderzoeken of de schipdeur van op de kaai zichtbaar was, daar het door de afdaklichten verlichte vlak van de schipdeur in geen geval kon gezien worden van de plaats waar de schipper zich bevond;

Overwegende dat de verlichte stuurhutten van verder gemeerde lichters al evenmin de aanwezigheid van de schipdeur moesten doen opmerken; dat inderdaad van niemand mag verwacht worden dat hij zou veronderstellen dat de stuurhutten van al deze schepen verlicht waren om er dan uit af te leiden dat, indien men op een bepaalde plaats geen verlichte stuurhutten ontwaart, dit moet te wijten zijn aan het feit dat er een schipdeur voor ligt;

Overwegende dat wat het geelachtig kaalicht op 2 meter van de Albertbrug betreft, de heer Verworst enkel aanmerkt dat dit licht niet verblindend is; dat nergens in het verslag wordt vermeld dat de schipdeur — door — of mede door deze lichtbron zichtbaar zou geweest zijn;

Overwegende dat de «Leon» trouwens 39,59 m lang is, zodat de schipdeur gemeerd liggend op 40 meter van de Albertbrug, de schipper De Vries zelf zich nog onder het felste licht bevond wanneer zijn voorschip reeds de schipdeur was genaderd, hetgeen de gezichtscherpte op 40 meter verder, in ieder geval moest verminderen;

Overwegende dat weliswaar de schipperin zich voorop bevond en verweerster aan de schipper verwijt geen voldoende aandacht besteed te hebben aan diens alarm ingevolge het geroep van de sassenier, welke zich op de schipdeur bevond;

Overwegende dat deze sassenier inderdaad verklaarde geroepen te hebben «zo hard hij kon»;

Overwegende dat het verkeer te water bij duisternis is ingesteld op basis van verlichting en scheeps-sirenen en niet op basis van roepen; dat het lastens de schipper of aanlegster niet als fout kan weerhouden worden het schip niet derwijze te hebben ingericht of bestuurd dat er van uit de stuurhut een hard roepende sassenier op een onverlichte schipdeur zou kunnen gehoord worden;

Overwegende dat, welke reglementaire bepalingen ook ingeroepen worden en toepasselijk zijn, het een ernstige onvoorzichtigheid uitmaakt, in de onmiddellijke nabijheid van een bruggeul, meer bepaaldelijk op nauwelijks een scheepslengte, een donkergrijs geschilderd gevaarte van 7,50 m breed te meren, zonder dat dit van eigen verlichting is voorzien, terwijl het niet blijkt dat het in de gegeven omstandigheden goed en — op in zake scheepvaart nuttige afstand kon gezien worden;

Overwegende dat trouwens de sassenier Schepers, welke deze onvoorzichtigheid blijkt in te zien, gewetensvol toegaf, aan de zetschipper van de «Leon» verklaard te hebben: «Ik heb alreeds menigmaal gezegd om een licht op deze deur te plaatsen, toch is dat nooit gedaan geweest» en er logisch uit besluit: «De brug vertoont geen licht en als ik er geen heb, kan ik er geen hangen»;

Overwegende dat deze onvoorzichtigheid een fout, voorzien door art. 1382 BWB uitmaakt, welke in oorzakelijk verband staat met de aanvaring waardoor verweerster de volledige verantwoordelijkheid voor de er uit voortspruitende schade wegdraagt;

## BURGERLIJKE RECHTBANK TE LEUVEN

18 februari 1959.

Voorzitter: M. Meulemans.

Rechters: MM. Boeye en Helleputte.

**Aansprakelijkheid krachtens artikel 1384, 1° lid B.W.**  
— Wat moet onder bewaking van een zaak verstaan worden?

*De bewaking over een zaak in de zin van het eerste lid van artikel 1384 B.W. bestaat, ongeacht het eigendomsrecht, slechts uit de rechten van gebruik, van beheer en van toezicht over de zaak; zij is gelijk te stellen met het «gebruik van een dier» in de zin van artikel 1385 B.W.*

Decafmeyer t./cons. Mellaerts.

Overwegende dat eiser de Rechtbank verzoekt te zeggen voor recht dat verweerders hoofdelijk verantwoordelijk zijn voor het ongeval waarvan hij op 10 okt. 1956 het slachtoffer werd en dat zij bijgevolg gehouden

zijn de schade die eruit voortspruit en die in dagvaarding en besluiten nader is bepaald, te vergoeden;

Overwegende dat het uit de bestanddelen der zaak en o.m. uit de gegevens van de strafbundel en deze van het verhoor van verweerders op feiten en vraagpunten, blijkt dat eiser op 10 oktober 1956 in opdracht van eerste verweerder, aan dezes woning, bezig was een afloophuis van de dakgoot te herstellen; dat hij om dit werk uit te voeren met een stuk zinkenbuis in de hand, op een ladder klom die tegen de gevelmuur was gericht; dat bij het klimmen de twee stijlen van de ladder die 35 trappen telde, ter hoogte van de 26ste trap doorbraken met het gevolg dat eiser van een hoogte van nagenoeg 7 m. ten gronde viel en erg gekwetst werd;

Overwegende dat eiser in zijn dagvaarding en in zijn besluiten op voldoende wijze de juridische grond van de vordering bepaalt, nl. artikel 1384 van het Burgerlijk Wetboek; dat hij immers het gebrek inroept van de ladder, zaak die verweerders, of minsten een van hen, volgens hem, bij het ongeval onder hun bewaking hadden;

Overwegende dat hij, die op grond van artikel 1384 lid 1 van het Burgerlijk Wetboek om toekenning van schadevergoeding verzoekt het bewijs moet brengen dat de verweerder onder zijn bewaking een zaak had die met een gebrek behept was enerzijds, dat hij een schade heeft ondergaan anderzijds en dat er tussen dit gebrek van de zaak en de schade een oorzakelijk verband bestaat anderzijds (Verbr. 21-12-1956, J.T. 1957, 205);

Overwegende dat het gebrek van de ladder terzake ten genoegen van recht bewezen is; dat de opstellers van het proces-verbaal immers bevestigen te hebben vastgesteld dat op de plaats waar de ladder doorbrak, een oude breuk bestond; dat deze breuk die noodzakelijk de sterkte van de stijlen moest beïnvloeden, uitlegt dat zij ingevolge het gewicht van eiser doorbrak, toen deze bijna op de hoogte van deze breuk was geklommen;

Overwegende dat de schade die eiser ingevolge deze val heeft ondergaan, hoewel nog niet volledig bepaald, door de voorgelegde stukken bewezen wordt en trouwens principieel niet wordt betwist; dat het oorzakelijk verband tussen het gebrek van de zaak en deze schade insgelijks uit de omstandigheden van het ongeval kan afgelei worden, eens aangenomen dat de stijlen van de ladder tengevolge van de oude breuk braken;

Overwegende derhalve dat er nog slechts dient onderzocht of de ladder, toen eiser erop klom onder de bewaking stond van verweerders of van een van hen (art. 1384, einde lid 1);

Overwegende dat partijen desaangaande het niet eens zijn; dat het echter niet betwist wordt dat de ladder de eigendom was van tweede verweerder en dat deze laatste door eerste verweerder verzocht werd zijn ladder mede te brengen, hetzij om hem toe te laten zijn werk van schaliidekker gemakkelijker uit te voeren, hetzij met het inzicht deze ladder door eiser te laten gebruiken;

Maar overwegende dat, zelfs moest het bewezen worden dat eerste verweerder aan tweede verweerder de ladder gevraagd heeft om deze door eiser te laten gebruiken, het niettemin nog niet zou blijken dat eerste of tweede verweerder de bewaking had van deze ladder toen het ongeval gebeurde;

Overwegende immers dat de bewaking over een zaak onafhankelijk kan zijn van de eigendom, en slechts uit de rechten van gebruik van beheer en van toezicht over de zaak bestaat (Studie Dalcq, J.T. 1935, 324, art. 54 en 55) en dient gelijkgesteld met het «gebruik van

een dier», zoals bij artikel 1385 van het Burgerlijk Wetboek voorzien (Depage H. II, 1.005);

Overwegende terzake dat eiser als vrije ambachtsman bij eerste verweerder werkzaam was en derhalve niet onder zijn toezicht stond, zijn aangestelde niet was en van hem geen bevelen te ontvangen had; dat eiser dienvolgens geen de minste verplichting had de kwestieuze ladder te gebruiken, zelfs indien eerste verweerder ze met dat inzicht had laten brengen; dat de niet ondergeschiktheid van eiser tegenover eerste verweerder — en a fortiori tegenover tweede verweerder — trouwens bevestigd wordt door het feit dat hij enkele dagen vóór het ongeval weigerde een andere hem door eerste verweerder ter hand gestelde ladder te gebruiken, te weten een ladder bestaande uit drie aan mekaar vastgebonden stukken;

Overwegende dat het uit wat voorafgaat blijkt dat eiser alleen de bewaking had over de ladder toen hij deze gebruikte en dat noch eerste noch tweede verweerder verantwoordelijk kunnen gesteld voor het gebrek van een zaak die niet meer onder hun bewaking stond toen het ongeval zich voordeed;

dat de eis derhalve ongegrond is.

*Om deze redenen,*

de Rechtbank.

Alle verdere besluiten van de hand wijzende.

Verklaart de eis ontvankelijk doch ongegrond en wijst hem af;

Verwijst eiser in de gedingskosten.

## CORRECTIONELE RECHTBANK TE VEURNE

9 januari 1959.

Voorzitter : M. J. Valcke.

Rechters : M.M. Delaere en De Spot.

O.M. : M. Heyvaert.

Advocaten : Mrs Durein, Lemahieu, Debra, Snoeck en Vanhuysse.

**Valsheid in geschriften. — Vervalsing van bestelbons en facturen voor leveringen aan het leger.**

*De militair, die op grond van zijn functie namens en ten behoeve van het leger bij particulieren bestellingen doet, waarvan de prijzen in de bestelbons en facturen zijn opgedreven, pleegt te zamen met die particulieren valsheid in geschriften. Het strafbaar karakter hiervan wordt niet tenietgedaan doordat de controlerende overheid, in de onwetendheid van het gepleegde bedrog, de betreffende bestelbons en facturen zou goedgekeurd hebben.*

*Hetzelfde geldt ten aanzien van het zgn. optreden als «staatsorgaan»; dit impliceert immers, dat binnen de perken van de verleende bevoegdheid en in overeenstemming met de wetten in de administratieve voorschriften zou worden gehandeld.*

O.M. t/ L. e. Cs.

### Conclusie van het Openbaar Ministerie

*Wat de valsheid in geschriften en het gebruik betreft :*

Overwegende dat het hier om intellectuele valsheid gaat daar het geschrift op de bestelbons of facturen niet materieel werd vervalst maar de verdraaiing der

waarheid slaat op de inhoud ervan, namelijk de opdrijving van de prijs of de vermelding van hogere kleinhandels- of particulierenprijzen in plaats van lagere groothandels- of aannemersprijzen, wat op hetzelfde neerkomt.

Overwegende dat, in tegenstrijd met de door de verdachten aangehaalde rechtsleer (Hoornaert) een factuur wel het voorwerp kan uitmaken van intellectuele valsheid en, zo ze geveinsd is en bedrieglijk opgesteld, evengoed als elke ander niet ondertekend geschrift een vals stuk kan zijn, indien de mogelijkheid bestaat dat ze, door het gebruik waarvoor ze opgesteld werd, nadeel kan berokkenen aan een derde. (André Cloquet Alg. pract. rechtsverz. V° Factuur N° 883 tot en met 891 met aangehaalde rechtspraak van het Hof van Cassatie).

Overwegende dat hierbij terecht door een der verdachten werd opgemerkt dat alle militairen staatsorganen zijn en verdachte L. ter zake handelende als staatsorgaan of als de staat, met de overige verdachten; zodat de mogelijkheid van benadeling van een derde hier zou zijn uitgesloten daar de benadeelde in kwestie, de staat, tenslotte zelf partij is ter zake en niet als derde kan beschouwd.

Overwegende dat echter bewezen is dat L. de goede trouw, die de staat in hem diende te stellen, heeft verschalkt en, door misbruik van de hem gegeven macht of bevoegdheid, de staat heeft bedrogen.

Dat, de militair die zich aldus plichtig maakt aan machtsmisbruik, uitsluitend zijn persoonlijke verantwoordelijkheid in het gedrang brengt en niet meer mag bestempeld worden als orgaan van de Staat. (Rechtskundig Weekblad 1953-1954, kolom 1180).

Zodat L. in casu niet handelende als orgaan van de staat, die hij met medewerking der overige verdachten benadeelde.

Overwegende dat er ter zake dus niet alleen mogelijke, maar effectieve benadeling van een derde — de Staat — voorhanden is zodat, tevens uit wat voorafgaat, moge blijken dat het materieel element van valsheid in geschriften onaanvechtbaar is.

\* \* \*

Overwegende dat niet kan en ook niet wordt betwist dat L. een ongeoorloofde winst maakte van circa 30.000 Fr. ten nadele van de Belgische Staat die deze som trouwens terugbetaald kreeg.

Dat het daarbij geenszins in het voordeel van verdachte L. pleit dat deze winst niet juist kon berekend maar diende geschat, daar hij zijn handelwijze zoveel mogelijk verborg of dekte, wel wetende dat ze onwettig was.

Overwegende dat tevens niet kan betwist dat L. deze winst kon maken dank zij de onmisbare hulp of medewerking der overige verdachten die zich daarvoor wetens en willens tot prijsopdrijving in de door hen opgemaakte facturen hebben laten overhalen.

Overwegende dat, waar wordt beweerd, dat de vier laatste verdachten slechts handelden met het niet bedrieglijk inzicht een cliënt te behouden, er dient op gewezen dat het bedrieglijk inzicht zich beperkt tot de eenvoudige kennis van de dader dat hij handelingen stelt die door de wet als misdaad van valsheid worden bestempeld (Garçon, N° 390, blz. 563) of tot het bewustzijn van het nadeel dat berokkend kan worden door het aanwenden van het valse stuk, en dat het positief opzet om te schaden niet is vereist. (Garçon, N° 384, blz. 563; Cloquet, Alg. Pract. Rechtsverz., V° Factuur N° 900)

Overwegende dat de drie laatste verdachten wel wisten dat ze door hun handelwijze L. in de mogelijk-

heid stelden om, bij voorlegging der door hen opgemaakte facturen, de staat te benadelen daar ze zelf beweren dat ze eerst na lang aandringen van L. op diens voorstellen zijn ingegaan, wat wel bewijst dat ze zich minstens bewust waren van het onwettig karakter hunner handelwijze.

Overwegende dat, zoals het onderzoek en vooral de verklaringen ter zitting uitwezen, uitzondering kan gemaakt voor verdachte D. aan wie L. zou hebben voorgespiegeld dat de prijsopdrijving bij wijze van vermelding der hogere kleinhandelsprijzen in plaats van de lagere groothandelsprijzen, alleen tot doel had voor het bedrag van dit prijsverschil, voorwerpen aan de kazernedienst van L. over te maken die deze dienst niet rechtstreeks mocht aankopen, daar ze niet voorzien waren in het onderhoudskrediet; dat verdachte D. ogenschijnlijk te goeder trouw kwestieuze voorwerpen aan L. overhandigde en blijkbaar niet wist hierbij onregelmatigheden te begaan.

Overwegende dat het bedrieglijk inzicht evenals de effectieve niet alleen de mogelijke benadeling dus vaststaan.

\* \* \*

Overwegende dat L. de valse facturen aan zijn overheid ter goedkeuring voorlegde, aldus gebruik makend van deze valse stukken met stilzwijgend goedvinden der overige verdachten;

Overwegende dat de voorlopers der facturen, met name de bestelbons, dezelfde valse inhoud bevatten als de latere erop gebaseerde facturen; dat ze door L., met stilzwijgende goedkeuring der overige verdachten, aldus werden opgemaakt alvorens ter goedkeuring aan zijn legeroverheid te worden voorgelegd;

Overwegende dat de controle of goedkeuring der bestelbons en facturen door een of meer legeroverheden van L., de valsheid en het gebruik ervan in hoofde van deze laatste en de overige verdachten niet wegneemt of dekt, daar deze overheden, zoals het onderzoek aantoonde, hetzij misleid, hetzij nalatig zijn geweest en tenslotte moeten beschouwd als zijnde onbewuste daders of medeplichtigen die als dusdanig niet werden vervolgd bij gebrek aan enig bedrieglijk inzicht in hunnen hoofde.

Get. L. Heyvaert.

Vonnis

*I. Wat de eerste betichte, L.W., betreft :*

Overwegende dat — toen hij de bestelbons opmaakte en aan de goedkeuring van zijn oversten voorlegde, — de betichte wist dat de prijzen die hij er op vermeldde niet overeenstemden met de waarheid;

dat hij de prijzen neerschreef met het opzet voor eigen rekening gelden of waren op te strijken die hem zouden overhandigd worden door de leveranciers waarmee hij afgesproken was, zulks ten belope van het verschil tussen — enerzijds de prijs bepaald door hemzelf op de bestelbons, overgenomen op de facturen afgeleverd door de leveranciers en uitbetaald aan deze laatsten door de Staat, en anderzijds de prijs die normaal had moeten aangerekend worden en betaald worden door de Staat;

dat het zonder belang is na te gaan of de prijzen aangeduid op de bestelbons, ja dan neen overeenstemmen met de prijzen voorkomende op de prijzenlijst in gebruik bij het leger en voorgelegd ter zitting door betichten, vermits het bedrieglijk opzet vast staat;

Overwegende dat de verdachte ter verdediging aanvoert dat de door hem op de bestelbons bepaalde

prijzen, goedgekeurd werden door zijn oversten, en dat deze goedkeuring de strafbaarheid zijner daden wegneemt;

Overwegende dat de verdachte, in wie zijn oversten vertrouwen stelden, wist dat de controle niet met de nodige nauwgezetheid plaatsvond;

dat hij hiervan misbruik maakte en dit vertrouwen verschalkte — hetgeen de fout verzwaaert;

dat de goedkeuring door de oversten enkel gegeven werd in de waan dat de bestelbons regelmatig waren naar vorm en inhoud en geenszins met kennis van het bedrog gepleegd door de ondergeschikte en met beaming ervan;

dat de stelling van verdachte ertoe zou leiden te besluiten dat de oversten als mededaders of medeplichtigen dienen aangezien, — wat geenszins het geval is;

Overwegende dat verdachte eveneens opwerpt dat hij handelde als staatsorgaan, dit om aan te tonen dat hij geen benadeling van de Staat kon plegen;

Overwegende dat de verdachte op dergelijke hoedanigheid niet kan bogen bij het plegen der hem ten laste gelegde feiten;

dat hij immers uit het oog verliest dat hij enkel als staatsorgaan optreedt, wanneer hij binnen de perken van zijn bevoegdheid en in overeenstemming met de wetten en met de administratieve voorschriften handelt, — maar niet wanneer hij daden stelt die daarmee in strijd zijn, daden waarvoor hij dan persoonlijk aansprakelijk is zowel op strafrechterlijk als op burgerlijk gebied;

Overwegende dat de betichte als dader dient aangezien wat betreft de bestelbons waarop hij valsheid in geschriften pleegde en als mededader wat betreft de facturen opgemaakt door de leveranciers die hij aanzette de opgedreven prijzen der bestelbons over te nemen;

*II. Wat de tweede verdachte, D.G., betreft :*

Overwegende dat zoals aangetoond ter zitting en aangenomen door de openbare partij, verdachte blijkbaar om de tuin werd geleid door L.;

dat verdachte terecht mocht veronderstellen dat de goederen die hij voor het verschil in de prijzen aan L. overhandigde en die in het raam waren van de gewone leveringen gedaan door de firma N. aan de Kazernediensten te L., werkelijk bestemd waren voor deze legereenheid;

dat zijn goede trouw elk bedrieglijk opzet of inzicht om te schaden in zijn hoofde uitsluit;

*III. Wat de derde en de vierde verdachte, H.G. en D. M.L. betreft :*

Overwegende dat verdachte H. voorhoudt dat de prijsopdrijving op de facturen als valsheid in geschriften niet kan weerhouden worden, omdat een factuur een eenzijdige akte is waarvan de inhoud — echt of niet — dient nagezien te worden door de bestemming die vrij blijft te aanvaarden of te weigeren;

dat het aanvaarden der factuur de gebeurlijke onjuistheden dekt;

dat bovendien het niet bewezen is dat een derde daardoor benadeeld werd, vermits het de Staat is die de facturen aanvaardde, onderzocht, goedgekeurde en betaalde;

Overwegende dat, ter zake, de facturen de trouwe weergave zijn van de bestelbons opgemaakt door L.;

dat zij vooral als bewijs der leveringen dienden, vermits de hoeveelheden en de prijzen reeds bepaald waren door L. op de bestelbons waarvan het origineel door hemzelf afgegeven was aan de leverancier en in principe bij de factuur diende gevoegd voor de betaling;

dat bij het ontvangen van de facturen, de controle door de bevoegde dienst vooral bestond in het nagaan of de gedane leveringen en de aangerekende prijzen werkelijk met de bestelbons overeenstemden;

Overwegende dat daaruit volgt dat de derde en de vierde verdachte medeplichtig waren in het gebruik door L. van gezegde bestelbons en telkens zij dergelijke bestelbon overschreven op een factuur, zij een nieuw vals stuk opmaakten waarvan zij de prijsverdrijvingen kenden;

Overwegende dat het aanvaarden der facturen door de legeroverheid het bedrieglijk karakter der gestelde daden niet wegneemt, dit om de redenen zoëven uiteengezet wat betreft de eerste verdachte;

Overwegende dat de stelling der niet-benadeling van de Staat eveneens dient verworpen, vermits die benadeling spruit uit een strafbare handeling waarvoor L., als dader, persoonlijk toerekenbaar is en zijn hoedanigheid van Staatsorgaan niet kan inroepen, zoals hierboven reeds aangetoond is;

dat bovendien die benadeling niet had kunnen plaatsvinden zonder de tussenkomst van de derde en de vierde verdachte;

Overwegende dat de vierde verdachte D., benevens de argumenten ontwikkeld door de derde verdachte H., en hierboven weerlegd, vooral steunt op de afwezigheid van het moreel element vereist door de wet inzake valsheid in geschriften en gebruik ervan, gepleegd hetzij als dader, of mededader, hetzij als medeplichtige;

Overwegende dat de derde en de vierde verdachte zulkdanige hulp boden aan L. dat deze, zonder haar medewerking, zijn strafbare handelingen niet had kunnen doorvoeren;

dat zij niet enkel de kennis van het strafbare karakter der feiten hadden, doch ook de daadwerkelijke wil om samen met L. bedrog te plegen;

dat zij de handelwijze van L. verdacht vonden en wel beseften dat L. geen ander doel had dan, door haar toedoen, penningen van de Staat in zijn eigen voordeel afhandig te maken;

Overwegende dat de strafwet geen onderscheid maakt tussen het inzicht om aan zichzelf of aan een derde onrechtmatige voordelen te verschaffen; dat de strafbaarheid bestaat zodra er schade kan ontstaan door de gepleegde valsheid;

dat bovendien de derde en de vierde verdachte blijkbaar haar hulp hebben geboden aan L., omdat zij hiervan een commercieel voordeel voor zich zelf nastreefden, nl. enerzijds het behouden der cliënteel van de Kazerneringsdiensten te L., anderzijds het uitkeren van een vergoeding aan L. niet met eigen penningen, maar met penningen van de Staat;

Overwegende dat daar waar zij gewagen van de morele druk uitgeoefend door L. die van zijn graad misbruik maakte om haar aan te zetten tot het plegen der feiten, dit enkel als verzachtende omstandigheid kan gelden — doch niet als wilgebrek dat de strafbaarheid der feiten wegneemt;

dat immers de veelvuldigheid der feiten en de wijze waarop zij gepleegd werden niet toelaat te besluiten dat zij zich hebben laten misleiden door L.

#### IV. Wat de vijfde verdachte B.A., betreft :

Overwegende dat het niet bewezen is dat verdachte hogere prijzen dan de gewone factureerde;

dat de debatten aantonen dat de gelden die hij overhandigde aan L., als louter drinkgeld kunnen aangezien worden, uitgekeerd door de verdachte met eigen penningen;

dat het niet ten genoegen van rechte vaststaat dat

verdachte de facturen opmaakte met bedrieglijk opzet of met het inzicht schade aan de Staat te berokkenen;

*Om deze redenen :*

de rechtbank, rechtdoende...

Veroordeelt de 1e, 3e en 4e verdachte en spreekt 2e en 5e verdachte vrij.

### RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

3e Kamer. — 3 januari 1957.

Voorzitter : M. Reyniers.

Referendaris : M. van Hauwermeiren.

Advocaten : Mrs Schepens en Nuytinck.

**Vennootschap met beperkte aansprakelijkheid. — Intrekking ad nutum van de niet bij de statuten gebeurde benoeming van een zaakvoerder.**

*De niet bij de statuten gebeurde benoeming van een zaakvoerder van een P.V.B.A. kan ad nutum worden ingetrokken. Krachtens artikel 2004 B.W. kan de lastgever naar goetdunken de verstrekte machtiging herroepen.*

Ghysbrechts t/ cs. Ghysbrechts.

Overwegende dat de vordering strekt tot :

1° de vernietiging van de beslissing der algemene vergadering van de P.V.B.A. Ghysbrechts, die op 24 mei 1956 de afzetting stemde van de eiser uit zijn ambt van beheerder dezer vennootschap en zijn herstel in die hoedanigheid;

2° de betaling van de achterstallige wedde van eiser sedert die afdanking;

3° de ontbinding der P.V.B.A. en haar vereffening, gezien de onenigheid tussen de vennoten;

4° het bekomen door eiser van een schadevergoeding van 750.000 + 50.000 frank;

5° de persoonlijke veroordeling van de heer Vander Mensbrugghe tot die schadevergoeding;

Overwegende dat de eiser voorhoudt dat er een vennootschap bestaat, bij erfopvolging van wijlen zijn vader Richard en zijn oom Maurits, vennootschap waarvan thans deelmaken : Mevr. Maurice De Reu-Ghysbrechts (de weduwe van een der stichters, houdster van 260 aandelen op 520), Mevr. Richard Ghysbrechts, hijzelf André Ghysbrechts, zijn broeder Georges, de heer Jean Van Der Mensbrugghe, Mevr. Jeanne De Schepper (R. & L. Ghysbrechts) en Mevr. Marie-Claire Ghysbrechts; dat hij bezoldigde beheerder was van de vennootschap (beslissing Alg. Vergadering 21 augustus 1950) met 7.000 frank maandelijks wedde; dat tijdens de laatste algemene vergadering gehouden op 24 mei 1956 de heer Jean Van Der Mensbrugghe, afgevaardigde-beheerder het niet voorafgaandelijk bij de dagorde aangekondigde initiatief nam verzoeker af te stellen uit zijn functie van beheerder, hetgeen bij verrassing zou bijgetreden zijn geweest door de stemming van de vennoten; dat die afstelling nietig zou zijn wegens het niet vermelden van dit punt in de dagorde; dat er geen redenen zouden bestaan tot die afzetting;

dat Mevr. De Reu, voornaamste aandeelhoudster, niet persoonlijk aanwezig was, vermoedelijk omdat zij niet wist dat de afzetting van eiser zou besproken

worden; dat er geen vooropzeggingstermijn voorzien werd;

Overwegende dat er dient opgemerkt dat de eiser in dienst is gebleven van de vennootschap, doch als werkman, en dat er hem 6.000 frank per maand (in plaats van 7.000 frank) werden voortbetaald;

Overwegende dat de verweerders de onbevoegdheid der Rechtbank tegenwerpen; dat echter de Rechtbank bevoegd is krachtens art. 12, 2° van de wet van 25-3-1876 (betwistingen tussen vennoten en beheerders);

Overwegende dat de eiser niet door de statuten werd benoemd, hoewel door een afzonderlijke notariële akte die geen deel maakt van de stichtingsakte; dat een niet-statutaire beheerder van een P.V.B.A. «ad nutum» mag afgezet worden, vermits de lastgever volgens art. 2004 B.W. zijn machtiging mag herroepen naar goeddunken. (Resteau S.P.R.L. 1936 bl. 183 - art. 129 - 1° bid. Wet op de vennootschappen - Frédrickq, T.V. - 1950 bl. 608 n° 420);

Overwegende echter dat de zaakvoerder of beheerder door de algemene vergadering benoemd, slechts kunnen afgezet worden door een regelmatig gehouden en bijeengeroepen algemene vergadering, met de pleegvormen hierbij door de wet voorzien, t.t.z. mits een behoorlijk opgestelde dagorde; (art. 73, al. 3);

Overwegende dat in zake de afzetting niet uitdrukkelijk als punt van de dagorde vermeld was op de oproepingsbrief;

Overwegende dat het verschil tussen de mogelijkheid van afzetting «ad nutum» en de regelmatigheid in de vorm der beslissing niet uit het oog mag verloren worden, dat er in zake niet eens blijkt dat het bijzondere punt der afzetting door algemeenheid op de dagorde werd gesteld, vermits er in ieder geval een onthouding is geweest bij de stemming;

Overwegende daarenboven dat het niet bewezen is dat tijdens het houden der vergadering er zich onverwacht onvoorziene feiten of erge tekortkomingen ten laste van de eiser zouden veropenbaard hebben;

Overwegende dat, ofwel de beslissing genomen werd «ab irato», tengevolge van een woordwisseling, en dan lijdt de beraadslaging aan de nodige bezadigheid, ofwel was zij voorzien, en dan ziet men niet in waarom dit punt niet op de dagorde en de convocaties werd gesteld;

Overwegende dat de verweerders zelf verklaren dat de «beweegredenen van sentimentele aard» een invloed zouden kunnen uitoefenen op de beslissing; dat dergelijke beweegredenen niet te verwaarlozen zijn in een familiezaak;

Overwegende dat het feit dat de voornaamste aandeelhoudster afwezig was, namelijk een familielid, weduwe van een der stichters, draagster van 260 aandelen op 520, die er weliswaar slechts het vruchtgebruik zou over bezitten, maar aan wie alle verweerders immer het stemrecht hebben erkend, dient in overweging genomen; dat zelfs in de veronderstelling dat een negatieve stemming van harentwege de uitslag der beraadslaging niet kon wijzigen, gezien de beperking van het stemrecht, het niet uitgesloten is dat zij een morele invloed op de andere leden der familie Ghysbrechts had kunnen uitoefenen;

Overwegende dat zij weliswaar vertegenwoordigd was door de heer Liem, maar dat de taak van deze laatste uiterst kies was, gezien vorige omstandigheden, en dat het feit dat deze heer zich onthield bewijst dat hij nopens de afzetting geen vaste instructies bezat;

Overwegende dat er in alle billijkheid gelegenheid dient gegeven aan de eiser zich te verrechtvaardigen, zijn verweer voor te dragen en dat niets de verweerders zal beletten ditmaal met alle wettige en regelmatige pleegvormen de kwestie der afzetting voor een nieuwe vergadering te brengen, vergadering die overigens met klem door de eiser gevraagd werd;

Overwegende dienvolgens dat de kwestieuze beslissing nietig dient verklaard, en dat de eiser zijn rechten van bezoldigd beheerder behoudt;

Overwegende dat, gezien de eiser 6.000 frank per maand ontvangen heeft, deze bezoldiging geen dubbel gebruik mag maken met zijn bezoldiging van beheerder, en dat hij slechts recht heeft op het tekort op deze bezoldiging ontvangen, hetzij vanaf 1 januari 1956 - 1000 frank  $\times$  5 = 5000 frank tot op de dag der dagvaarding en 1.000 frank voor iedere maand sedertdien verlopen;

Overwegende dat uit de bescheiden der zaak niet blijkt dat er enige onenigheid zou bestaan tussen de leden van de vennootschap, buiten de eiser en dat het niet bewezen is dat het bereiken van het maatschappelijk doel daardoor onmogelijk is geworden;

Overwegende dat, wat de eis tot schadevergoeding betreft, de eiser door dit vonnis voldoening bekomt wat betreft de waarborgen van een gezonde rechtspleging, alsook nopens het materieel verlies dat hij zou geleden hebben;

Overwegende dat het niet bewezen is dat de heer Van Der Mensbrughe gehandeld heeft met kwaad opzet; dat de stemming de daad is van heel de vergadering en niet van hem alleen;

*Om deze redenen, de Rechtbank,*

Alle meerdere en tegenstrijdige besluiten verwerpende;

1. Zegt voor recht dat de beslissing der Algemene Vergadering der P.V.B.A. Ghysbrechts dd. 24 mei 1956 waarbij de afzetting van eiser als bezoldigd beheerder werd gestemd, nietig is en onbestaand is, bij gebrek aan vermelding in de convocatie en dagorde der vergadering;

2. Zegt dat de eiser tot op heden zijn rechten behouden heeft als bezoldigd beheerder, en ze behoudt zolang er geen regelmatige beslissing (met volledige dagorde) genomen wordt;

3. Veroordeelt de verweerster P.V.B.A. Ghysbrechts tot het betalen aan eiser van vijftienduizend frank, alsook tot zoveel maal duizend frank als er maanden verlopen zijn tussen de dag der dagvaarding en het vonnis;

4. Zegt dat er geen redenen bestaan om tot de ontbinding van de vennootschap over te gaan en verworpt de eis op dit punt als ongegrond;

5. Zegt dat buiten de bovengemelde som er geen schadevergoeding dient toegekend;

6. Stelt de heer Van Der Mensbrughe buiten de zaak zonder kosten;

Veroordeelt ieder der partijen, eiser enerzijds en verweerder, uitgenomen de heer Van der Mensbrughe, anderzijds tot de helft der gedingskosten.

---

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

---

## POLITIERECHTER TE BRUSSEL

20 januari 1959.

Rechter : M. Parein.

**Binnenlandse bevrachtingen. — Onbevoegdheid van de politierechtbank om kennis te nemen van inbreuken op het wetsbesluit van 12 december 1944, houdende oprichting van de Dienst voor Regeling der Binnenvaart.**

*Blijkens de bepalingen van het wetsbesluit van 12 december 1944, houdende oprichting van de « Dienst voor regeling der Binnenvaart » en de daarbij horende memorie van toelichting, heeft de wetgever bij de oprichting van deze dienst uitsluitend tijdelijke economische doeleinden nagestreefd, die met de eigenlijke reglementen van het verkeer op de waterwegen of met de bescherming en de instandhouding van de waterwegen geen verband houden (artikel 138, 6° van het Wetboek van Strafvordering).*

*Bij afwezigheid van een algemene en/of bijzondere toewijzing van competentie is de Politierechter ten aanzien van de door de wetgever voorziene straffen onbevoegd om kennis te nemen van de op voormeld wetsbesluit begane inbreuken.*

O.M. t/ Marnef.

Aangezien de beklagde niet ontkent met zijn schip een vrachtaart van cement in zakken uitgevoerd te hebben, wanneer de vergunning verleend door de dienst voor regeling der binnenvaart enkel een bevrachting van losse cement toeliet;

Aangezien de beklagde de bevoegdheid van de rechtbank betwist;

Aangezien luidens artikel 10 van de Besluitwet d.d. 12 december 1944 houdende oprichting van de Dienst van regeling der binnenvaart de overtredingen betuigd worden met een gevangenisstraf van 15 dagen tot 3 jaar en met een geldboete van 100 tot 100.000 fr., of met een dezer straffen; Dat bovendien bovenvernoemde Besluitwet geen enkele speciale toewijzing van bevoegdheid ten gunste van de politierechtbank inhoudt;

Aangezien echter het Openbaar Ministerie de mening toegedaan is dat de politierechtbank van de zaak kennis dient te nemen omwille van haar algemene bevoegdheid bepaald door artikel 138, 6° van het Wetboek van Strafvordering, dat ondermeer bevat de misdrijven tegen de wetten en reglementen betreffend de openbare en regelmatige diensten van gemeenschappelijk vervoer te land of te water, alsmede de wegenis te land of te water;

Aangezien echter blijkt zowel uit de bepalingen van voornoemde Besluitwet als uit de memorie van toelichting die deze voorafgaat dat de wetgever van 1944 uitsluitelijk een economisch doel nastreefde, namelijk het organiseren van en de beschikking over de ganse binnenvaart om van de ene kant de militaire operaties ten dienste te staan en van de andere kant om te voorzien in de ravitaillingsbehoeften van de bevolking, dit alles ter wille van de uitzonderlijke omstandigheden waarin het land verkeerde bij het beëindigen van de oorlog;

Aangezien deze zuivere economische doelstelling zich op een gans ander vlak beweegt dan de eigenlijke reglementering van het verkeer op de waterwegen of deze die de bescherming en de instandhouding van de waterwegen nastreeft;

Aangezien hieruit voortvloeit dat de betuigeling van overtredingen op de Besluitwet d.d. 12 december 1944 niet tot de bevoegdheid van de politierechtbank behoort, daar deze noch door een algemeen, noch door een bijzondere toewijzing van competentie voorzien wordt;

*Om deze beweegredenen :*

Beslissende op tegenspraak :

De Rechtbank verklaart zich onbevoegd om over de betichting, ten laste van beklagde gelegd, te beslissen, en verwijst de zaak terug naar het Openbaar Ministerie ten einde als naar rechte voor het gevolg.

Kosten voorbehouden.

## BOEKBESPREKING

**Dr. Fritz Ostler e.a., Der Rechtsanwalt im Ostblock.**  
Studien des Instituts für Ostrecht/München. —  
Berlijn, Verlag für internationalen Kulturaustausch. 1958. 86 p.

In professionele bijeenkomsten en in allerlei dagblad-artikelen vernemen de advocaten regelmatig echo's betreffende de inrichting van de advocatuur in de landen achter het ijzeren gordijn. Zij zijn echter slechts zeer summier desaangaande ingelicht.

Het « Institut für Ostrecht » te München heeft thans in zijn reeks « Studien » een werkje laten verschijnen waarin met wetenschappelijke objectiviteit de juiste gegevens verstrekt worden betreffende de toestand van de advocaten in de sfeer van het « Ostblock ».

Het boek bestaat uit vijf opstellen van bevoegde specialisten, die nauwkeurig beschrijven hoe de advocatuur in de communistische staten is ingericht en wij vinden hier alle vereiste gegevens, met verwijzingen naar de geldende wetten en verordeningen, om ons een nauwkeurig en volledig beeld te vormen van de toestand zoals die aldaar bestaat.

Vooraleer echter de toestand in de Sovjet Republiek en in de satellietstaten te onderzoeken wordt in het boek een studie gepubliceerd van de hand van Dr. Fritz Ostler, voorzitter van de Beierse Vereniging der advocaten te München, waarin hij de modaliteiten schetst volgens dewelke de advocatuur in de rechtsstaat wordt opgevat. Het is de bedoeling tegenover deze uiteenzetting op schrille wijze de afwijkingen in het licht te stellen die zich voordoen in de gebieden onder Sovjet-hegemonie. Het opstel van Dr. Ostler geeft een uitstekende samenvatting van de taak die de advocaat in de rechtsstaat vervult en van de waarden die door zijn activiteit verdedigd worden, de onafhankelijkheid van gerecht, beschuldiging en verdediging, de scheiding der machten, de wettigheid van de administratie en de noodzakelijkheid van een voortdurende rechtsverdediging. Heel de organisatie van de rechtsstaat kan een vrije advocatuur niet ontberen en stelt deze als een volstrekte noodzakelijkheid voorop, zowel in strafzaken als in burgerlijke zaken en in administratieve betwistingen. De schrijver brengt in herinnering hoe reeds Rudolf Gneist, de klassieke verdediger van de rechtsstaat, hierop duidelijk gedrukt had.

In het kort worden dan de verschillende voorwaarden uiteengezet volgens dewelke de vrije advocatuur alleen mogelijk is, namelijk de volstrekte onafhanke-

lijkheid van de raadsman tegenover de rechtbank, de onbeperkte vrijheid van het pleidooi en van de schriftelijke uiteenzettingen, de vrije keus van de verdediger door de belanghebbende, de onafhankelijkheid van de advocaat van politieke banden, dit nochtans gepaard gaande met een volstrekte vrijheid van zijn eigen politieke opvatting. De auteur betoogt nog hoe het noodzakelijk is dat in het belang van de verwezenlijking van de rechtsstaat advocaten en rechters op dezelfde wijze zouden opgeleid worden, ten einde een gemeenschappelijk rechtsideaal te dienen en hij wijst er ook op hoe het advocatenberoep een volstrekt open beroep dient te blijven, zodat het getal der advocaten in geen enkel geval door een numerus clausus zou mogen beperkt worden.

Nadien volgt nog de rechtvaardiging van de essentiële deontologische principes die de vrije advocatuur in elke rechtsstaat in ere houdt, zoals het verbod van reclame, de matigheid in het vaststellen der honoraria en het verbod van het pactum de quota litis, het bewaren van het beroepsgeheim, e.z.m.

Op deze uiteenzetting, die dus een uitstekend beeld geeft van de advocatuur zoals wij ze ook in ons land kennen, volgen vier opstellen betreffende de « Rechtsanwaltschaft » in de Sovjet-zone van Duitsland, in Hongarije, in de Sovjet Unie en in de satellietstaten.

Het opstel betreffende de toestand in de Sovjet-zone is van de hand van Walther Rosenthal uit Berlijn. Hij beschrijft de ontwikkeling van de advocatuur zoals ze zich in het door Rusland bezet gebied na 1945 heeft voorgedaan. In den beginne is er gepoogd geworden de advocaten ertoe aan te zetten zich actief bezig te houden met de politiek van het « Nationaal Front » en hen te groeperen in de in 1949 opgerichte « Vereinigung Demokratischer Juristen ». Dit gaf echter weinig resultaat en er werd ook van overheidswege gedreigd met maatregelen om de advocaat te verplichten zich in te spannen voor het politiek ideaal van de nieuwe staat. Door de gerechtshervorming van oktober 1952 werd dan op energieke wijze overgegaan tot de vorming van wat men noemt de « Anwaltskollektivs ». Hoezeer de vorming van deze advocatengemeenschappen ook van officiële zijde werd aangemoedigd, toch bleef het principe gelden dat de advocaten zich op spontane wijze bij deze Kollektivs zouden aansluiten. Deze pogingen bleven echter eveneens tevergeefs, zodat ten slotte wel de weg van de dwang is moeten gekozen worden en er van overheidswege « Anwaltskollegien » werden opgericht. Het was vooral de Procureur Generaal van Oost-Berlijn, Dr. Rolf Helm, die zich met de gelijkschakeling van de advocatuur bezighield. De schrijver toont aan hoe de advocatuur tegen deze officiële dwang een verbitterde tegenstand heeft geboden, tot deze uiteindelijk gebroken is geworden door de verordeningen van 1953, vooral deze van 15 mei 1953.

Hoezeer ook door allerlei middelen dwang werd uitgeoefend om de advocaten te verplichten zich bij deze Kollegien aan te sluiten werd het principe gehandhaafd dat er naast deze gemeenschappelijke kantoren ook afzonderlijke advocaten hun praktijk konden blijven uitoefenen. Hun werden echter alle mogelijke moeilijkheden in de weg gelegd. Zij waren het voorwerp van een scherpe belasting op hun inkomsten; zij konden niet aangesteld worden als advocaten van officiële instellingen; als van ambtswege toegevoegde advocaten konden enkel leden van de Kollegien aangesteld worden. Om een zelfstandige advocatuur uit te oefenen dient er een officiële toelating verstrekt te worden die, sedert 1953, in feite niet meer kan bekomen worden, zodat de onafhankelijke studie noodzakerwijze uitsterft.

De « Anwaltskollegien » genieten rechtspersoonlijkheid en staan onder strenge overheidscontrole. Zij hebben als taak niet alleen rechtshulp aan de rechtzoekenden te verlenen, doch ook te zorgen voor de politieke opvoeding van hun medeleden. Verder hebben zij een sociale taak te vervullen wat betreft de verzorging van hun leden in geval van arbeidsongeschiktheid en ouderdom. Zij richten verder de kosteloze raadpleging in. Voortdurend wordt er van overheidswege op gedrukt dat de leden van de Kollegien een belangrijke taak te vervullen hebben bij de opbouw van de socialistische staat en bij de pogingen tot vreedzame wedervereniging van de twee gedeelten van Duitsland. Het wordt als een tekortkoming beschouwd dat een advocaat zich uitsluitend tot de uitoefening van zijn beroep zou beperken.

De toetreding tot het « Anwaltskollegium » is vrijwillig, doch een onafhankelijke advocaat, die, zoals dit in Duitsland gebruikelijk is, tevens notaris is, verliest deze laatste bevoegdheid wanneer hij tot het « Kollegium » toetreedt.

Al is de aansluiting bij het « Kollegium » vrijwillig, toch dient deze aansluiting door de overheid ingewilligd te worden en deze inwilliging wordt slechts verleend wanneer, zoals de aansluitingsformule luidt, de advocaat, in overeenstemming met de eisen der democratische wettelijkheid, bereid is de belangen van de socialistische opbouw te dienen. Tegen de weigering tot aansluiting staat beroep open bij het ministerie van justitie.

Het is aan geen enkel lid van een Kollegium toegelaten zelf honoraria in ontvangst te nemen. Al wat met dit probleem samenhangt wordt vastgesteld door een soort taxateur, de « Kostensachbearbeiter », en maandelijks wordt er met de verschillende advocaten, die bij het Kollegium aangesloten zijn, afgerekend. 40 % van de inkomsten worden besteed aan de gezamenlijke kosten.

De tucht wordt uitgeoefend door de voorzitter van het Kollegium voor wat de gewone discipline betreft. Merken wij op dat hierbij ook geldboeten van 20 tot 2.000 DM kunnen toegepast worden. Wat de uitsluiting betreft is er verhaal mogelijk bij de vergadering der medeleden van het Kollegium en steeds is de uiteindelijke goedkeuring van de minister van justitie vereist.

De auteur doet opmerken dat sedert 1956 door de advocaten getracht werd boven de Kollegien een overkoepelende eigen organisatie in het leven te roepen, met de klaarblijkelijke bedoeling aldus aan de voogdij van het ministerie van justitie te ontsnappen. Dit streven heeft echter tot een oplossing geleid die juist het tegenovergestelde verwezenlijkte. Er werd een statuut uitgevaardigd « der Zentralen Revisionskommission für die Rechtsanwaltskollegien » die bestaat uit de verschillende voorzitters van de Kollegien en die met klem als opdracht heeft gekregen nog in grotere mate de medewerking der advocaten te eisen wat aangaat de vestiging van de socialistische wettelijkheid. De voorzitters zijn verplicht aan de « Revisionskommission » alle mogelijke inlichtingen te verstrekken die van hen verlangd worden, haar alle documenten voor te leggen en op alle gebied haar doeleinden te ondersteunen. Dit had in werkelijkheid voor gevolg de volledige uitschakeling van het beroepsgeheim dat in de totalitaire staat als niet gewenst voorkomt.

Al deze controlemaatregelen waren nog niet voldoende en in juli 1958 werd beslist dat, evenals de rechters, ook de advocaten onder toezicht zouden komen van de « Komplex-Brigaden », die rechtstreeks afhangen van het ministerie van justitie.

Schrijver geeft enkele cijfers die de toestand aan-

schouwelijk voorstellen. In april 1937 waren er in de Duitse Oostzone 3163 advocaten; thans zijn er nog 863. Van deze 863 zijn er 415 bij Kollegien aangesloten, terwijl er 448 zelfstandig hun beroep uitoefenen. In 1951 waren er 901 advocaten tot de balie toegelaten, waarvan er thans nog 396 overblijven; de overigen, tot het cijfer van 863, zijn nieuw aangesloten.

De auteur geeft dan uitvoerig de wijze van werken aan die aan de advocaten opgelegd werd, vooral in strafzaken, met de oneindig vele beperkingen tot de uitoefening van het beroep die door reglementen en gebruiken worden voorzien: verbod van met de betichten in betrekking te komen, tenzij op het laatste ogenblik; verbod van de stukken kennis te nemen tenzij onmiddellijk vóór de zitting; verbod van nota's, die genomen worden, mede te dragen buiten het gerechtshof, enz. Volkomen terecht besluit de schrijver zijn opstel met de bedenking dat de toestand van de «Rechtsanwalt» in Oost-Duitsland volkomen «honningslos» is.

De verdere opstellen betreffen eerst en vooral Hongarije met een uiteenzetting van advocaat Werner Schulz. Aldaar is op 1 september 1958 een nieuwe «Anwaltsordnung» in voege getreden, waardoor de activiteit van de advocaat nog slechts uitsluitend mogelijk is in het kader van de «Anwaltliche Gemeinschaften». De willekeur blijkt er nog veel verder te gaan dan in de Sovjetzone van Duitsland. Op elk ogenblik kan de opdracht die aan een advocaat gegeven is geworden hem van officiële zijde worden ontnomen. Ook hier worden de honoraria door de centrale organisatie geïnd. Enkel en alleen kunnen tot de advocatuur toegelaten worden degenen die aan een onderzoek vanwege het ministerie van justitie zijn onderworpen geworden en dit onderzoek heeft veel meer betrekking op de politieke gezindheid dan op de beroepsbekwaamheid van de kandidaat. Om in een arbeidsgemeenschap van advocaten te kunnen opgenomen worden is er eerst een beslissing nodig van de vergadering der leden, daarna een toelating door de «Anwaltskammer» en uiteindelijk de inwilliging van de minister van justitie. De verordening voorziet uitdrukkelijk dat enkel de belangen van de «Werkstätigen» mogen verdedigd worden, terwijl de vroegere kooplieden, industriëlen, hogere ambtenaren, enz., niet tot deze categorie behoren. Het staat de advocaat ten alle tijde vrij een opdracht eenvoudig te weigeren en het hoeft niet gezegd dat, wanneer de cliënt niet interessant blijkt voor de machthebbers, zijn verdediging eenvoudig geweigerd wordt.

Over de andere satellietstaten vinden wij de uiteenzetting van de bekende specialisten, die in de Verenigde Staten verblijven, Gsovski en Sipkov. In grote lijnen zijn het dezelfde principes als in Hongarije die aldaar gelden, met enkele afwijkingen die door de auteurs worden aangegeven.

Opmerkenswaardig is de inhoud van de studie van Mr. Andreas Bilinsky uit München, die handelt over de toestand van de advocaat in de Sovjet Republiek zelf. Deze uitvoerige studie geeft de evolutie weer van de advocatuur doorheen de verschillende episoden die de geschiedenis van de U.R.S.S. in de veertig laatste jaren hebben gekenmerkt. Daar Marx leert dat de economische verhoudingen bepalend zijn voor de ontwikkeling van de maatschappij, weerspiegelen de rechterlijke instellingen enkel deze onderliggende verhoudingen. In den beginne werden, met de voortschrijdende nationalisaties, de private rechtsbetwistingen steeds zeldzamer, terwijl de strafgedingen voor de volksgerechten werden afgehandeld zonder enige formaliteit. De activiteit van de advocatuur was overbodig.

In de N.E.P.-Periode trachtte men het privaat initiatief te prikkelen en de advocatuur kende een vrij belangrijke heropleving. Tijdens de periode van Stalin en de toepassing van de economische planning had het burgerlijk recht bijna alle belang verloren tegenover het administratief en financieel recht. In die periode werd ook ten opzichte van de advocaten de collectivisering doorgevoerd en degenen die nog zelfstandig bleven werken stonden bloot aan alle mogelijke plagerijen. Zeer gezaghebbende vertegenwoordigers der centrale macht deden uitschijnen dat de advocatuur ten slotte volkomen onnuttig was. Stilaan kwam toch de gemeenschappelijke organisatie van de advocatuur tot stand in Kollektiven, en zij bleef altijd nog een zekere betekenis bewaren.

Zonderling genoeg vernemen wij thans in deze studie dat in Rusland zelf stilaan meer en meer de waarde van de activiteit van de advocaat op prijs gesteld wordt. Vychinski reeds kwam er tegen op dat de verdediger enkel nog geduld werd en dat men aldus meende de staatsbelangen te dienen.

Op 16 augustus 1939 kwam een nieuwe wetgeving voor de advocatuur tot stand, die tot nu toe nog geldt; en vooral na de Stalinistische periode, met de hervormingen aangekondigd op de 20ste partijdag, werd van lieverlede meer waarde aan het beroep van advocaat toegekend. De taak van de advocaat is nog altijd zeer beperkt. Tussen de staatsondernemingen worden de betwistingen opgelost door staatsarbitrage, waar ambtenaren de belangen van de ondernemingen vertegenwoordigen en waar geen advocaten worden toegelaten. In het strafproces echter zijn meerdere hervormingen tot stand gekomen en speelt de advocaat thans een grotere rol. Hij wordt nu terug een noodzakelijke medewerker van het gerecht geacht. De tegensprekelijkheid in de procedure wordt beschouwd als een onvermijdelijk kwaad, doch de toestand van de advocaat, alle verhoudingen in aanmerking genomen, wordt stilaan meer en meer gewaardeerd.

De studie van Bilinski geeft heel wat te denken. Zou zich in de Russische geschiedenis andermaal de evolutie uitstippelen die reeds in zovele totalitaire staten doorheen de historie is kunnen vastgesteld worden dat de advocaat, na gedurende een zekere periode verhuisd te zijn geworden, fataal terug op het voorplan komt en zijn medewerking bij de rechtsbedeling niet kan gemist worden?

Dit boekje staat vol wetenswaardigheden en degenen die het gelezen hebben zullen versterkt worden in het zalig gevoel, dat in onze westerse landen, ondanks al onze klachten, de advocatuur zich ten slotte toch nog steeds kan verheugen in het kostbaar bezit harer zelfstandigheid die aan ons beroep zijn verheven karakter en zijn benijdenswaardigheid verlenen.

*René Victor.*

Vlaamse Juristen,

Abonneert U op het

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

## BALIELEVEN

### Verbond der Belgische Advocaten

Algemene statutaire vergadering te Namen  
op 27-28 juni 1959.

Geachte Konfrater,

Wij hebben de eer U te berichten dat onze algemene statutaire vergadering zal doorgaan op *zaterdag 27 juni* aanstaande, in het gerechtsgebouw te Namen.

Wij zullen U eerstdaags de nadere bijzonderheden laten geworden aangaande de manifestaties die te dier gelegenheid worden ingericht, doch, van heden af berichten wij U dat op *zaterdag 27 juni* om 10 u. 30 de bestuurlijke vergadering zal gehouden worden; dezelfde dag om 15 u., in de loop van een algemene vergadering, zal *M. Dehousse*, professor aan de Hogeschool te Luik, een uiteenzetting geven over « *Het nieuw Europees Recht* ».

Het traditioneel banket zal plaats grijpen om 20 u. in het Restaurant van de Citadel en 's anderendaags, *zondag 28 juni*, worden de deelnemers, na het bezoek aan de tuinen van *Annevoey*, uitgenodigd tot de lunch die zal opgediend worden in de salons van het Keizerlijk Kasteel van Ronchinnes.

Aanvaard, geachte Konfrater, de betuiging van onze zeer konfraternele gevoelens.

*Emmanuel Thiebault*,  
Algemeen Sekretaris.

*Raymond Jann*,  
Voorzitter.

## OVERZICHT DER BELGISCHE WETGEVING

(1 maart - 31 maart 1959)

### I. Staats- en Administratief Recht.

1. *Verkeerswezen - Personenvervoer en vervoer van zaken*. — Het K.B. van 25 februari 1959 (S. 1 maart 1387) wijzigt het algemeen reglement behorende bij het regentsbesluit van 22 mei 1947 tot vaststelling van de technische eisen waaraan de voor personenvervoer gebezigde voertuigen die benevens de zitplaats van de bestuurder ten minste 9 plaatsen tellen en de voertuigen gebezigd voor het vervoer der zaken moeten voldoen.

2. *Ministerie van Landsverdediging*. — Het K.B. van 24 februari 1959 (S. 2 maart - 1419) wijzigt het K.B. van 21 juni 1956 tot vaststelling van het vast organiek kader van het administratief personeel en van het meesters- vak- en dienstpersoneel van het Ministerie van Landsverdediging.

3. *Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg*. — Het K.B. van 27 februari 1959 (S. 2-3 maart 1424) stelt het organiek kader vast van het fonds voor scholing, onscholing en sociale herscholing van minder-valieden.

4. *Binnenlandse Zaken*. — Het K.B. van 2 februari 1959 (S. 4 maart 1446) wijzigt het K.B. van 15 december 1920 houdende onderrichtingen aan de provinciegouverneurs.

5. *Rijksdienst voor arbeidsbemiddeling en werkloosheid*. — Het K.B. van 19 februari 1959 (S. 4 maart 1448) wijzigt het regentsbesluit van 26 mei 1945 betreffende de inrichting van de Rijksdienst voor arbeidsbemiddeling en werkloosheid.

6. *Uitvoer*. — Het K.B. van 20 februari 1959 (S. 4 maart 1448) wijzigt het K.B. van 12 december 1955 betreffende de uitvoer van vlees.

7. *Instellingen van openbaar nut*. — Het K.B. van 19 februari 1959 (S. 5 maart 1463) wijzigt het K.B. van 7 maart 1954 houdende algemene reglementen op de begroting en de comptabiliteit van de bij de wet van 16 maart 1954 bedoelde instellingen van openbaar nut.

8. *Ministerie van Buitenlandse Handel*. — Het K.B. van 20 februari 1959 (S. 6 maart 1959) stelt het statuut vast der adviseurs voor de buitenlandse handel van België.

9. *Ministerie van Sociale Voorzorg*. — Het K.B. van 3 maart 1959 (S. 6 maart 1551) stelt het organiek kader van de steun- en verzorgingskas ten behoeve van door arbeidsongevallen getroffen vast.

10. *Oorlogsschade*. — Het K.B. van 24 februari 1959 (S. 7 maart 1580) stelt inzake oorlogsschade aan woongebouwen de integrale vergoedingscoëfficiënt voor de periode van 1 januari 1959 tot 30 juni 1959 vast op 5,55.

11. *Oorlogsschade - Inzake oorlogsschade aan boten*. — Het K.B. van 24 februari 1959 (S. 7 maart 1581) stelt inzake oorlogsschade aan boten de integrale vergoedingscoëfficiënt voor de periode van 1 januari 1959 tot 31 maart 1959 vast op 5,85.

12. *Landsverdediging*. — Het K.B. van 3 maart 1959 (S. 7 maart 1583) wijzigt het regentsbesluit van 7 april 1950 tot vaststelling van het stelsel der vergoedingen toepasselijk op de militaire en met militaire gelijkstaande burgers en op het burgerlijk personeel van het Ministerie van Landsverdediging, die tijdelijke opdrachten in Belgisch-Congo en in Ruanda-Urundi vervullen.

13. *Notariaat*. — De wet van 21 februari 1959 (S. 8 maart 1614) wijzigt artikel 31 der wet van 25 Ventôse jaar 11 houdende inrichting van het notariaat.

14. *Landbouw*. — Het K.B. van 21 februari 1959 (S. 9-10 maart 1646) wijzigt het K.B. van 1 juli 1951 betreffende het verlenen van toelagen tot aanmoediging van de fruitteelt.

15. *Binnenlandse Zaken - Verenigingen van gemeenten*. — Krachtens K.B. van 24 februari 1959 (S. 9-10 maart 1647) kan de Minister van Binnenlandse zaken bij elke vereniging van gemeenten waarop de wet van 1 maart 1922 toepassing vindt een regeringscommissaris benoemen. Bij hetzelfde K.B. wordt de bevoegdheid van de regeringscommissaris bepaald.

16. *Onderwijs*. — Het K.B. van 25 februari 1959 (S. 9-10 maart 1648) wijzigt het K.B. van 7 februari 1958 tot inrichting van het zeevaartonderwijs van de staat.

17. *Economische zaken*. — Het K.B. van 6 maart 1959 (S. 11 maart 1678) stelt de eindregeling van de begroting van het dienstjaar 1951 en van het dienstjaar 1952 vast.

19. *Lening door de N.M.B.S.* — Bij K.B. van 9 maart 1959 (S. 12 maart 1806) wordt de N.M.B.S. er toe gemachtigd een 4,7 % lening met 10 jaar looptijd nominaal groot 700 miljoen te emitteren.

20. *Landbouw.* — Het K.B. van 28 februari 1959 (S. 12 maart 1809) stelt het bedrag der premiën toegekend aan de instellingen die uit Belgische melk sommige melkderivaten voortbrengen vast.

21. *Instellingen van openbaar nut.* — Bij K.B. van 27 maart 1959 (S. 12 maart 1814) wordt het K.B. van 14 mei 1958 betreffende de inrichting en de werking van de dienst opgericht bij artikel 11 bis par. 3 der wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut opgeheven.

22. *Politieke gevangen en rechtverkrijgenden.* — Het K.B. van 23 februari 1959 (S. 12 maart 1815) regelt de samenstelling der aanvaardingscommissies en hun bevoegdheid en stelt eveneens de procedure vast voor de toepassing der wet van 26 februari 1947 regelende het statuut van de politieke gevangen en van hun rechtverkrijgenden.

23. *Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg.* — Het K.B. van 2 februari 1959 (S. 13 maart 1839) wijzigt het K.B. van 14 juli 1955 tot vaststelling van de schalen verbonden aan de bijzondere graden bij het Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg.

24. *Interministerieel Comité voor het gezin.* — Het K.B. van 5 maart 1959 (S. 15 maart 1894) wijzigt het K.B. van 7 januari 1953 houdende oprichting van een interministerieel Comité voor het gezin.

25. *Ministerie van Buitenlandse zaken.* — Het K.B. van 6 maart 1959 (S. 16-17 maart 1926) stelt de wed-schalen van de bijzondere graden bij het Ministerie van Buitenlandse zaken en buitenlandse handel vast.

26. *Invoer - Uitvoer.* — Bij de M. Ben. van 17 maart 1959 (S. 21 maart 2038 en 2039) worden de M. Ben. van 11 september 1957 houdende schorsing van de verplichting tot overlegging van een vergunning bij de in- en uitvoer van bepaalde goederen gewijzigd.

27. *Ministerie van Openbaar Onderwijs.* — Bij K.B. van 30 januari 1959 (S. 21 maart 2044) worden sommige benamingen bij de inrichtingen die afhangen van het bestuur der Kunsten, Letteren en Volksopleiding van het Ministerie van Openbaar Onderwijs door andere vervangen.

28. *Ministerie van Openbaar Onderwijs.* — Het K.B. van 30 januari 1959 (S. 21 maart 2046) stelt de schalen vast verbonden aan de bijzondere graden bij de inrichtingen die afhangen van het bestuur der Kunsten- Letteren en Volksopleiding van het Ministerie van Openbaar Onderwijs.

29. *Financiën.* — Bij K.B. van 23 februari 1959 en bij M.B. van 24 februari 1959 (S. 22 maart 2072) worden de voorwaarden en de modaliteiten van omruiling der obligaties van de lotenleningen 1922 uitgegeven door het Verbond der Samenwerkende Vennootschappen voor Oorlogsschade vastgesteld.

30. *Begroting.* — De wet van 20 maart 1959 (S. 23-24 maart 2102) stelt de begroting vast van de diensten van de eerste Minister voor het dienstjaar 1959.

31. *Ministerie van Verkeerswezen.* — Het K.B. van 11 maart 1959 (S. 23-24 maart 2106) wijzigt het K.B. van 27 januari 1959 tot vaststelling van de schalen verbonden aan de bijzondere graden bij het Ministerie van Verkeerswezen.

32. *Financiën.* — Bij de wet van 24 maart 1959 (S. 26 maart 1959) 2162 worden nieuwe voorlopige kredieten komende in mindering van de begroting voor het dienstjaar 1959 geopend.

33. *Financiën.* — De wet van 24 maart 1959 (S. 27 maart 2187) stelt de rijksmiddelenbegroting en de begroting van de buitengewone ontvangsten voor het dienstjaar 1959 vast.

34. *Porttarieven.* — De K.Ben. van 25 maart 1959 (S. 28 maart 2228 en 2230) wijzigen de posttarieven in binnen- en buitenlandse dienst.

35. *Verkeerswezen.* — Het M.B. van 26 maart 1959 (S. 28 maart 2232) wijzigt het M.B. van 12 september 1936 houdende uitvoeringsmaatregelen van de bepaling vervat in het K.B. van 10 september 1936 tot condificatie van de postwetgeving in binnenlandse dienst.

36. *Internationale Overeenkomst.* — In het Staatsblad van 29-30-31 maart, 2290 verscheen de tekst van het akkoord tussen België en Frankrijk met het oog op de regeling van de toestand van de Franse taxen op het zakencijfer betreft, der Belgische uitvinders die aan Franse ondernemingen licenties voor het exploiteren van octrooien verleend hebben, afgesloten bij te Parijs gedagtekende brieven 31 maart 1958.

## II. Strafvordering.

37. *Strafvordering.* — Bij de wet van 21 februari 1959 (S. 7 maart 1574) wordt artikel 138 van het Wetboek van Strafvordering door de volgende bepaling aangevuld: « 6 bis van de in de artikels 418 en 420 van het Wetboek van Strafvordering omschreven wanbedrijven wanneer het gaat om slagen of verwondingen als gevolg van een verkeersongeval en deze wanbedrijven samenhangen of een ondeelbaar geheel vormen met een misdrijf dat onder dezelfde strafbepaling valt en dat naar hen is verwezen overeenkomstig artikels 4 en 6 van de wet van 4 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden of met een misdrijf dat valt onder de wetten of verordeningen op de verkeerspolitie en dat bij hen reeds aanhangig is gemaakt door het openbaar ministerie of het onderzoeksgerecht.

## III. Arbeidsrecht en Maatschappelijk Hulpbetoon.

38. *Ceramiekbedrijven - Arbeidsduur.* — Bij K.B. van 8 februari 1959 (2-3 maart 1416) wordt bindend gemaakt de beslissing van 10 oktober 1958 van het nationaal paritair comité van het Ceramiekbedrijf betreffende de verkorting van de arbeidsduur.

39. *Sociale voorzorg - Gemeenschappelijke kas voor de koopvaardij.* — Het K.B. van 26 februari 1959 (S. 7 maart 1585) stelt de bijkomende bijdragen vast die door de reders verschuldigd zijn aan de gemeenschappelijke kas voor de koopvaardij.

40. *Arbeidsbescherming.* — Het K.B. van 9 maart 1959 (S. 2 maart 1812) wijzigt titel I, hoofdstuk II, A, van het algemeen reglement voor de arbeidsbescherming wat de schouwspelzalen betreft.

41. *Paritaire Comité's*. — Het K.B. van 5 maart 1959 (S. 14 maart 1867) wijzigt het K.B. van 5 januari 1957 waarbij de benaming, de bevoegdheid en de samenstelling van de paritaire comités opgericht in uitvoering van het wetsbesluit van 9 juni 1945 tot vaststelling van het statuut der paritaire comité's bepaald worden.

42. *Arbeidsduur in wit- en zelfwasserijen*. — Het K.B. van 9 maart 1959 (S. 19 maart 1970) stelt voor de wit- en zelfwasserijen alsmede voor hun depôts en de strijkondernemingen de opzeggingstermijn en de voorwaarden waaronder het gebrek aan werk wegens economische oorzaken de uitvoering van de arbeids-overeenkomst schorst vast.

43. *Gezinsverlofgeld*. — Het K.B. van 27 februari (S. 19 maart 1974) stelt de voorwaarden voor de toekenning van gezinsverlofgeld in 1959 vast.

44. *Beroepsziekten - Bijdragen van ondernemingshoofden en ambachtslieden*. — Het K.B. van 10 maart 1959 (S. 19 maart 1975) stelt voor het dienstjaar 1957 het bedrag der bijdragen vast, te betalen door de ondernemingshoofden en de ambachtslieden ter uitvoering van de wet van 24 juli 1927 betreffende de schadeloosstelling inzake beroepsziekten.

#### IV. Fiscaal Recht.

45. *Met zegel gelijkgestelde taxes*. — Het K.B. van 4 maart 1959 (S. 8 maart 1616) wijzigt de algemene verordening op de met het zegel gelijkgestelde taxes.

H. Boonen.

## MEDEDELINGEN

### MEDEDELING

#### Belgische Vereniging der Experten.

De Belgische Vereniging der Experten verzoekt ons aan de lezers mede te delen dat alle briefwisseling bestemd voor hare vereniging dient toegezonden te worden aan de Heer Armand Dufrane, secretaris generaal, Steenweg op Charleroi 13, Brussel 6.

## TIJDSCHRIFTEN

**De Gemeente**, jrg. 1959 - n° 4 :

R. J. Beckers, Over lintbebouwing. — J. Hourtrick, De hervorming van de gemeentelijke instellingen in Frankrijk.

**Nederlands Juristenblad**, jrg. 1959 - n° 20 :

H. C. Jelgersma, De Krankzinnigenwet. — H. Winkel, Rogatoire commissies uit andere landen van het

Koninkrijk; een privaatrechtelijk onderwerp van inter-regionale aard, dat regeling behoeft? — H. F. W. Luiking, Richtlijnen voor naamsverandering.

**Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie**, jrg. 1959 - n° 4584 :

A. van Oven, Machtsverhoudingen in naamloze vennootschappen. — J. E. Clastra van Loin, Boekbespreking: Over de werkelijkheid van het recht en het bestaan van rechtsficties, oratie van Prof. Mr. J. Eggers.

**Journal des Tribunaux d'Outre-Mer**, jrg. 1959 - n° 107 :

J. Denoiseux, Contrat d'emploi. Rupture par volonté unilatérale.

**Revue de l'Administration et du Droit Administratif**, jrg. 1959 - n° 5 :

Compétence administrative et judiciaire. — Domaine public et domaine privé. — Enseignement. — Etat civil. — Habitations à bon marché. — Loi communale. — Nationalité. — Radiodiffusion. — Transports en commun. — Revue de la jurisprudence.

**Revue Internationale des Sciences Administratives**, jrg. 1959 - n° 1 :

G. Langrod, Quelques problèmes de la procédure administrative non contentieuse en droit administratif comparé. — E. Kern, Impératifs d'une fonction publique européenne. — E. P. Laberge, Les communications dans l'administration publique. — P. M. Gaudemet, Le statut des fonctionnaires internationaux en droit interne. — E. Jorion, Le statut juridique de l'Exposition Universelle et Internationale de Bruxelles de 1958. — J. A. Ponsioen, Planification et politique sociales. — A. Heilbronner et R. Drago, L'administration consultative en France. — A. Os, La procédure administrative en Norvège. — E. Lesoir, Chronique de l'Institut.

**Revue Pratique du Notariat Belge**, jrg. 1959 - n° 2434:

V. Renier, Clauses d'entretien du bail en cas de vente d'un bien loué. — Législation.

**Recueil Dalloz**, jrg. 1959 - n° 17-18 :

P. Julian, Les inconvénients de notre régime de la copropriété immobilière.

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"